ZA DUŠE NAŠIH POKOJNIKA

Molitveni priručnik
za privatnu uporabu (pobožnost)

Naša obitelj XVII.

Donji Andrijevci, 2012.

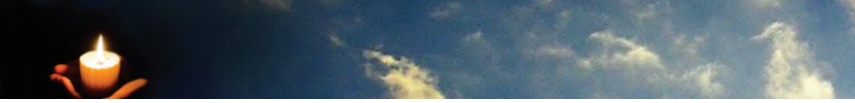

SADRŽAJ:

Uvodna riječ 3

Molimo za svoje pokojne 3

I. UZ BLAGDAN SVIH SVETIH 6

- Tko su to sveci? 8

II. DUŠNI DAN 14

- Dušni dan podsjeća nas na krhkost ljudskog života 18
- Simboli na groblju 22

III. MOLITVE ZA DUŠE NAŠIH POKOJNIKA 27

- Molitve za jednog pokojnika 27
- Molitve za više pokojnika 30
- Devetnica za duše u čistilištu 35
- Litanije za duše u čistilištu 56
- Krunica za duše u čistilištu 60

IV. VJERA U VJEČNI ŽIVOT 63

V. KRŠĆANSKO ŽALOVANJE 75

- Riječ potpore 75
- Misli o molitvi 85
- Jedanaest temeljnih pravila moljenja 86
- Svetopisamski ulomci 88

VI. MEDITACIJE I RAZMIŠLJANJA 91

Uvodna riječ

Gotovo svaki čovjek osjetljiv je na gubitak drage osobe i teško se nosi s činjenicom da se od nekog mora rastati. Unatoč prisutnosti i sućuti prijatelja ne nalazimo pravu utjehu. Molitva kao razgovor s Bogom najbolji je način da se upozna svijetla strana smrti. Stvoreni smo za puninu, za istinu u cjelini. Stoga nas ovaj molitveno-meditativni priručnik poziva da u tišini svoga srca, svoje sobe potražimo Istinu. „Istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32). Istina o kojoj Isus govori nosi u sebi snagu koja ne samo da briše suze, već tugu mijenja u radost. Pridružit ćemo se mislima Svete Terezije iz Avile: „Ja ne umirem, ja ulazim u život". Neka vam ovaj *molitvenik* bude pomoć na putu traženja utjehe. Molimo za naše pokojne, preporučimo se da mole za nas te tako ostvarujmo zajedništvo nebeske i zemaljske Crkve – Općinstvo svetih.

Molimo za svoje pokojnike

U mnogo se prilika Bogu obraćamo molitvom. Za sebe i za druge, sami i s drugima. Moliti moramo i kad se suočavamo sa smrću, premda pred njom ostajemo bez riječi, zanijemimo. No, kao vjernici posjedujemo kršćansku nadu: vjerujemo u uskrsnuće mrtvih. Molimo zato i za svoje pokojnike.

U Novom zavjetu govori Isus slikovito: "U kući Oca mojega ima mnogo stanova. Da nema, zar bih vam rekao: ′**Idem pripraviti vam mjesto?**′ Kad odem i pripravim vam mjesto, ponovno ću doći i uzeti vas k sebi, da i vi budete gdje sam ja" (Iv 14, 2). Trebamo moliti da to mjesto udijeli i našim pokojnicima. **Cilj je života doći k Bogu.** Postići vječno životno zajedništvo s njim. To je punina života.

Za naše pokojnike možemo moliti na različite načine. U mnogim je krajevima običaj da rodbina, sumještani i prijatelji pohode pokojnika u njegovu domu ili u mrtvačnici i zajedno mole krunicu ili neke druge molitve. Gdje to nije običaj, možemo moliti u krugu obitelji. Ili sami. **U našoj tuzi i boli molitva će nas iznutra okrijepiti, smiriti i pripraviti za dan ukopa.**

Posebno vrijedna molitva za pokojnika je sveta misa zadušnica. Neka bude u

zajedništvu s rodbinom i župnom zajednicom u kojoj je pokojnik živio. Još je potpunija kad se kod svete mise pričestimo, a prethodno, ako je potrebno, ispovjedimo. I inače, u svakoj misi svećenik u ime sabrane zajednice moli za pokojne: "Spomeni se i naše braće, koja usnuše u nadi uskrsnuća, i svih koji preminuše u tvom smilovanju: privedi ih k svjetlu svoga lica" (2. euharistijska molitva).

Molitva je prilika i za nas da nadvladamo svoju izgubljenost i smetenost pred smrću. Utješno je da molitvom ispovijedamo svoju nadu koja nadilazi smrt. Žalosno je kad kod sprovoda samo svećenik moli. Zajednički izgovoreni Očenaš izraz je naše nade za pokojnika.

Molitva za pokojnika ne prestaje na dan ukopa. Često ćemo posjećivati njegov grob i pritom moliti. Lijep je običaj moliti za pokojnike kad god smo na svetoj misi. Napose, dakako, na godišnjicu pokojnikove smrti, na njegov rođendan i imendan. I u našim svagdanjim molitvama ne zaboravimo pokojnike: naše najbliže, a i one kojih se nitko ne sjeti i za koje nitko ne moli. Možemo to učiniti običnim, svojim riječima. Jednostavno - u svom srcu razgovarajmo sa svojim pokojnicima.

Priređivači

I. UZ BLAGDAN SVIH SVETIH

(1. studenoga)

Po kršćanskoj tradiciji, koju prihvaćaju i mnogi nekršćani, dva dana u godini, 1. i 2. studenoga, vjernici se posebno sjećaju i u duhu povezuju sa svojim pokojnicima: to su blagdan Svih svetih i Dušni dan. Time ne izražavamo samo spomen na svoje pokojne, već ponajprije ispovijedamo vjeru u vječni život i uskrsnuće.

Prve zabilježene povijesne tragove blagdana Svih svetih nalazimo u 4. stoljeću. Crkva je od svojih početaka jednom godišnje slavila sve svete mučenike. Dapače, ona od samih početaka u bogoslužju (liturgiji, misi) imenom spominje svoje mučenike. Kako je broj mučenika i drugih svetaca vremenom narastao, pa ih je bilo nemoguće sve nabrojati, Crkva je mnoge od njih razvrstala u kalendar, slaveći njihov spomendan određenog datuma. No i tu se našla samo manjina svetaca pa se zato uvodi **blagdan Svih svetih**. Pod izrazom "svi sveti", ne misli se samo na osobe koje su službeno proglašene svetima. **Mnogo je veće mnoštvo onih koji nisu stavljeni ni na oltar ni u kalendar, a u životu su ostvarili velika djela dobrote prema Bogu i bližnjemu.** Upravo njih želi Crkva počastiti blagdanom Svih svetih. Takvih je zasigurno

bilo i ima i u našoj blizini. Neupadljivi, zaboravljeni ljudi koji su savjesno obavljali svoj posao i dužnosti, često podnosili nepravde, pokorom i trpljenjem zadovoljili za svoje grijehe i svjedočili veliku požrtvovnost: majke, očevi, vrsni radnici svake ruke, liječnici, branitelji domovine i ljudi svih zanimanja... Svi oni pripadaju mnoštvu svetih i njima je posvećen blagdan Svih svetih. Crkva poziva sve ljude da ih se sjete, da im se zahvale i preporuče. **To je prvi smisao posjeta grobovima.**

Današnje generacije su navikle **blagdan Svih svetih zvati "danom mrtvih"**, što je netočno iz upravo iznesena sadržaja ovog blagdana. Nije točno ni s obzirom na vjernike, jer je kršćanska poruka da smrt nije kraj, nego samo prijelaz, "most", mučno rađanje u novi život, život s Bogom "oči u oči".

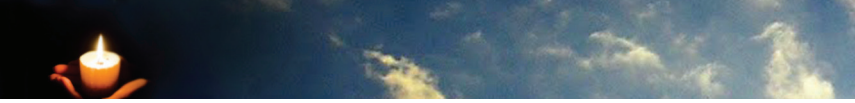

Tko su to sveci?

Čovjekov život je svetinja. Sve što čovjek treba i posjeduje, sadržano je u njegovu životu. Stoga je pozvan da svoj život čuva, da bude spreman za njega sve podnijeti da ga ne uništi. Čovjekov život je i tajna. Ne možemo instrumentarijem znanosti spoznati što bi to bio život, jer život je zapravo »tko«, a ne što. Život, to si ti kao osoba. Život nam je nedokučiv, on izmiče našim mogućnostima da ga dohvatimo i njime raspolažemo. Svime čovjek raspolaže, ali svojim životom ne. Život je, stoga, dragocjenost. On je tajna pred kojom se možemo pokloniti i koju smijemo doticati tek s ljubavlju, strahopoštovanjem, čistim srcem.

Život je dar onoga koji je svet. Bog je svet. To znači da je on apsolutno dobar, da je on jedini dostojan poštovanja, ljubavi i povjerenja. Njega ne može dotaknuti zlo, nikakva prljavština i mrak. Stoga je svaki grijeh, a to znači svaka banalnost, ružno izgovaranje njegova imena, vrijeđanje i prijezir njegova veličanstva, izrugivanje njegove prisutnosti, i svako mračno i nedolično gledanje na Boga najodvratniji zločin. Jer time ne vrijeđamo samo Boga, nego uništavamo sebe. Dijeleći se od Boga, čovjekov život presahne poput rijeke koja je izgubila izvor. Čovjek, naime, nema života od sebe, nisu mu ga ljudi dali, nije ga kupio svojim

novcem niti radom svojih ruku. Život je Božji dar. Stoga je Bog čovjeku najdragocjenije biće, vrhunska svetost, veličanstvo kojem se čovjek može samo poklonstvom diviti i radovati se što postoji. Čovjek postoji samo zato što postoji Bog, koji je svet.

Iz toga zaključujemo da je i svaki svetac prijatelj ljudi i čuvar života. Svetac gaji strahopoštovanje pred nerođenim životom, djecu okuplja i izbavlja od ropstva, zloupotreba, od nemoći, gladi i patnje. Svetac će se pobrinuti za odraslog čovjeka, on pomaže siroti, bolesniku briše suze, očajniku pokazuje nadu, onima koji su izgubili sigurno tlo pod nogama govori da postoji Bog, apsolutna egzistencija. Zemlja još nije propala u ništavilo, nije razorena atomskim bombama, ni biološkim zloupotrebama, fundamentalizmima, sektama, zločinstvima i vlastitim grijesima, jer postoje sveci koji druguju s Bogom i vole čovjeka. Svetac voli ljude i zato je svet. Budući da voli čovjeka, on neizmjerno treba Boga te tako postaje svet. Svetac je most između zemlje i neba. Njega molimo da pomogne, da od Boga isprosi ono što mi sami nismo sposobni isprositi, da nas čuva, da za nas posti i moli, da nas pouči i da nas povede u radost. Svecu se tužimo na bolest, na nepravde u društvu i obitelji, njemu donosimo ranjenost i bolest djeteta, njega tražimo da nam posreduje kod Isusa,

čiji je on prijatelj, jer je čuvao Isusovu riječ. »Vi ste prijatelji moji ako čuvate moju riječ« - kaže Isus. Svetac je bio maksimalno aktivan na zemlji, a sad na nebu nije prestao biti pomoćnik ljudi. Svetac, dakle, nije čovjek čija svetost je u izvanjskoj, formalnoj molitvi. On moli da bi mogao biti human prema svakom čovjeku, da bi izdržao na bojištu protiv zloće, krivica, duhovnih bolesti i svake bijede koja napada čovjeka. Svecu je jedini cilj učiniti dobro čovjeku. U tome je, naime, Božja slava, koja je krajnji cilj života jednog sveca. Sveci nas vole, oni se za nas brinu, oni nas štite, oni nas oslobađaju i liječe, oni nas zagovaraju i uvijek su na našoj strani. Oni su naši odvjetnici, oni su prijatelji, oni znaju kako treba živjeti i zašto se jedino isplati na ovoj zemlji stajati. Oni vole prirodu, oni nikad ne zagađuju ni ljude, ni prostor oko njih, ni naše vode. Sveci nas zovu da budemo jedni dru-

gima dobri, da se pomirimo, da oprostimo. Sveci grade veličanstvene crkve, oni su umjetnici, oni se trude i čudesno imaju sredstava da pomognu baš svakome. Sveci su miljenici Božji i prijatelji ljudi.

Najljepše što nam se može u životu dogoditi jest uvrstiti se u redove svetaca. A svetac se postaje tako da postanemo prijatelji Božji. Božjim se prijateljem postaje tako da uzmemo Božje zapovijedi ozbiljno, da nam Božja riječ bude važnija od svega, da počnemo molitvom komunicirati s Bogom, da živimo i usvojimo Isusov mentalitet.

Katolička Crkva od početka, od apostolskih vremena, štuje svece. Ona im je podizala spomenike i uvrštavala ih u kanon svoje liturgije. Vjernici su se od početka utjecali zagovoru svetaca, što svjedoče i grafitni natpisi na zidovima Konstantinove bazilike nad grobom sv. Petra na Vatikanskom brežuljku u Rimu. Svjesna da smo svi jedna nebeska i zemaljska Crkva, da smo udovi jednog Tijela Kristova, a to znači jedni drugima udovi, Crkva je tražila zagovor svetaca, odličnijih udova Kristova Tijela, da pomognu putujućoj Crkvi, siromasima i patnicima na zemlji. Tako mi zajedno postajemo suradnici i ljubitelji klanjajući se jedinom posredniku Isusu Kristu, i dolazeći njegovu Ocu u Duhu Svetome.*

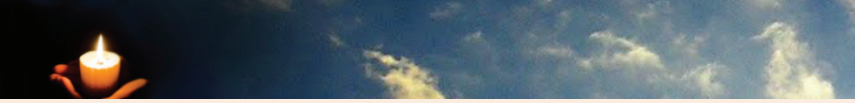

Sveci

Sveci imaju puno srca.
Sveci su obazrivi.
Sveci su pažljivi slušatelji.
Sveci su zabavno društvo.
Sveci ne ogovaraju nikad.
Sveci se ne boje pogledati kakvi su.
Sveci malo govore, a puno rade.
Sveci na drugom čovjeku traže
i pronalaze samo najbolje.
Sveci uvijek misle pozitivno.
Sveci nikad ne stavljaju maske.
Sveci puštaju druge naprijed.
Sveci vide u svakome dobro.
Sveci ponekad i pogriješe.
Sveci nikad ne prestaju učiti.
Sveci znaju da trebaju oproštenje.
Sveci ne raznose glasine.
Sveci izgledaju kao brižne majke.
Sveci znaju da se osmijesi vraćaju.
Sveci uživaju u dobrome smijehu.
Sveci ne govore zlo.
Sveci ne govore previše.
Sveci žive u ljubavi.
Sveci znaju da su ljubljeni.
Sveci mogu primati udarce,
a ne zadavati ih drugima.
Sveci nakon pada ustaju.
Sveci su milosrdni.

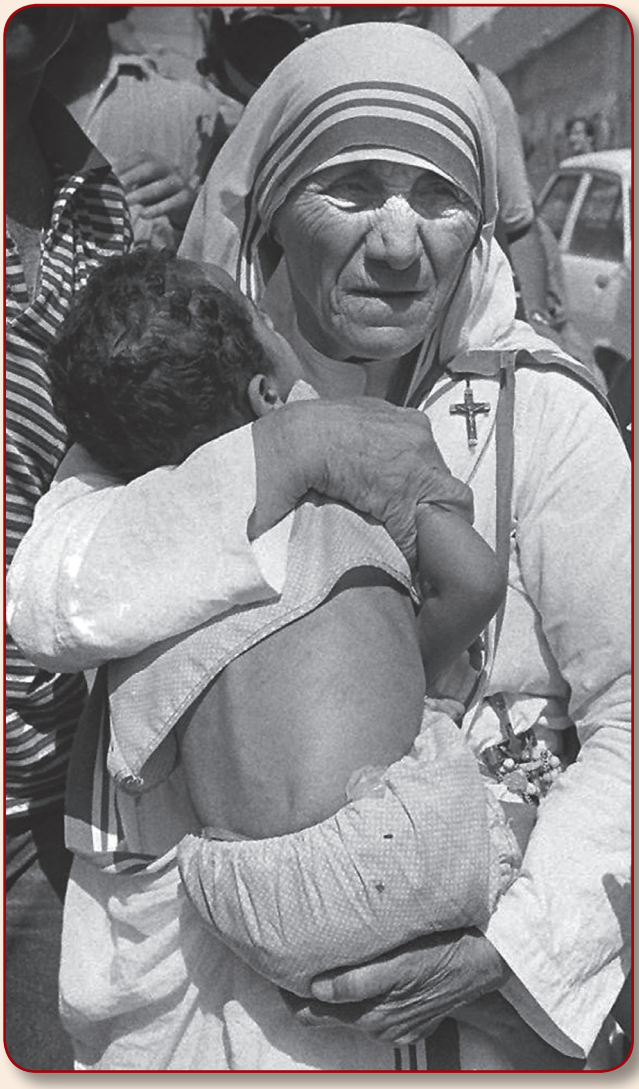

II. DUŠNI DAN

(2. studenoga)

Iz Katekizma Katoličke Crkve

Zajedništvo s pokojnicima.

»Poznajući dobro zajedništvo cijeloga otajstvenog Tijela Isusa Krista, Crkva putnika već od prvih vremena kršćanstva s velikim je poštovanjem njegovala spomen mrtvih i, jer je sveta i spasonosna misao moliti za mrtve da im se oproste grijesi (2 Mak 12,46)**, za njih je prinosila i molitve«. Naša molitva za njih može im ne samo pomoći, već i njihov zagovor učiniti uspješnim u našu korist.** (KKC, 958)

Dušni dan ili Dan svih vjernih mrtvih je, najljepše je reći, svetkovina duša. Naši pokojnici su otišli "tamo", ali naša se povezanost s njima nastavlja. Doduše, u drugom i drugačijem načinu izražavanja. Zemaljski način međusob-

ne povezanosti zamjenjuje molitva, meditacija, a za vjernike je tu i najpovjerljivi posrednik, "onaj treći", Bog, Otac neba i zemlje. Koliko god to izgledalo neobično, upravo je na taj način razgovor s pokojnicima dublji, doživljeniji negoli je često bio u površnim i usputnim međusobnim odnosima za zemaljskog puta. Gotovo u pravilu, svoje pokojnike više cijenimo nego kad smo bili s njima ovdje na zemlji, vidljivo zajedno. Donosimo im cvijeće, svijeće, uređujemo grobove! Za zemaljskog života nismo bili uvijek tako pažljivi. I nismo uvijek svijetlili jedni drugima. U svemu tomu, u ovim tako ljudski bliskim danima svi bivaju bliži s onima koji su na drugoj obali, ovdje međusobno, samima sebi i Bogu. Na Dušni dan u crkvama se služi po nekoliko misa za sve pokojne. Gdje je to moguće, mise se služe i u grobljanskim kapelama (crkvama).

Poštovanje tijela. Kod blagdana Svih svetih naglasak je na ono "svih", po cijelom svijetu, kroz svu povijest, a Dušni dan (2. studenoga) upravlja vjerniku misao više na njegovu pokojnu rodbinu, prijatelje, pretke, poznanike, sunarodnjake. Slaveći Sve svete, vjernik se duhom i vjerom uzdiže u nebesku, Božju slavu, u budući, vječni život, svrhu ovozemaljskog življenja. I s tog gledišta je to sadržajem radostan blagdan. Na Dušni dan, naprotiv, vjernik daje oduška i svojoj ljudskoj, prirodnoj,

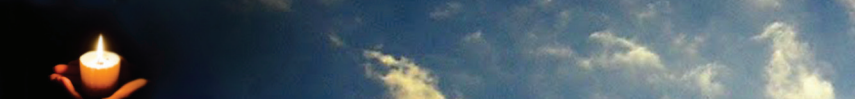

zemaljskoj žalosti, ne gubeći kršćansku nadu. Povrh toga, Dušni dan budi u vjerniku poštovanje prema čovjekovu tjelesnom, vremenitom životu, općenito, prema tijelu.

Crkva je oduvijek iskazivala poštovanje svojim pokojnicima. Štoviše, častila ih je budući da su ta tijela nosila besmrtnu dušu, bila posvećena sakramentima, napose krstom i euharistijom, i jer će ona kod drugog Kristova dolaska (na Sudnji dan) uskrsnuti i biti s njim u slavi. To je vrhunac kršćanske vjere i nade koja nadmašuje ovozemaljsko iskustvo. Upravo iz tih razloga u Crkvi se razvilo štovanje mučenika, svetaca. No nikada se nije prestalo poštovati svakog pokojnika.

Misa za pokojne i blagoslov grobova. - U 2. stoljeću nalazimo tragove da su pokojnike spominjali kod euharistijske žrtve (mise). I dandanas u svakoj misi Crkva moli: **"Spomeni se naše braće i sestara, koji usnuše u nadi uskrsnuća, i svih koji preminuše u tvom smilovanju; privedi ih k svjetlu tvoga lica..."** U bogoslužju za pokojne molitva Crkve ide u dva smjera: njom se iskazuje poštovanje pokojnicima, članovima Crkve, koji su po sakramentima "udovi Kristova Tijela", i drugo, Crkva moli za sve pokojne, bez razlike: da im Bog iskaže milosrđe, ukoliko u času smrti nisu bili sasvim dostojni njegove nagrade i slave, uko-

liko nisu bili sasvim čisti. S tim u vezi je i poznati običaj da u ove dane damo svećeniku blagosloviti grobove svojih pokojnika, da osobno za njih molimo, da dajemo za njih služiti misu, najvrjedniju molitvu i spasenjsko djelo. Takva misa ne samo da je korisna pokojnima, već po njoj vjernik s njima izmiruje svoje krivice koje im je u zajedničkom životu nanio. Stoga rodbina, bližnji, prijatelji takvoj misi, ako mogu, i prisustvuju.

Pijetet i plemenitost - Ivan Zlatousti, biskup s početka 5. stoljeća, zapisao je tadašnju kršćansku praksu štovanja pokojnika ovom rečenicom: "Pomozimo pokojnima molitvom i prilozima za siromašne!" Izvrstan je način kako se živ čovjek odužuje svojim pokojnima: da daruje potrebne, pridonese u karitativne svrhe. To je sigurno i puno plemenitije od, primjerice, kupovanja skupih vijenaca, koji su ponekad više izraz vlastite taštine nego pijeteta spram pokojnih, i nimalo ne koriste pokojnima. Sve češće se može pročitati na osmrtnicama plemenita poruka da rodbina izričito želi da svoj pijetet izrazimo ne kupovanjem skupih vijenaca, nego prilozima u neke humanitarne svrhe.

Dušni dan podsjeća nas na krhkost ljudskog života

Zvona Dušnog dana zovu čovjeka da se sjeti svoje ljudske sudbine. Na krilima vjetra dopiru nam zvuci s tornjeva, a s njima misli na one koji su otišli iz našeg svijeta, morali se odijeliti od tijela, kako bi živjeli u vječnom životu. Za Dušni dan isprazne se gradovi živih ljudi na zemlji, a napune se "mrtvi gradovi" naših groblja. Tako doživimo da naši pokojni nisu mrtvi, nego da žive, i to tu, blizu nas. Stoga odlazimo na njihove grobove da stavimo cvijeće, ali prije svega da im iskažemo ljubav, da pred Boga stanemo molitvom i pokorom, te darežljivošću i milostinjom, kako bi pokojni osjetili da ih volimo i da ih nikad nismo napustili. Pokojnih se na Dušni dan ne samo sjećamo, jer to bismo mogli činiti kod kuće, nego k njima nekako dolazimo, tamo gdje je znak njihove prisutnosti, gdje smo ostavili njihova tijela, i napravili na neki način zemaljski njihov dom. To

je mjesto gdje na njih mislimo, ali i molimo da ih Bog smjesti u mjesto svoga svjetla i mira, na svoju baštinu u nebu. Pokojni su se odijelili od tijela, ali ne i od nas. Jer, duh nije ograničen prostorom i vremenom, on je svugdje, i to ne jučer i danas, nego stalno. Stoga su naši pokojnici tu uz nas, oni vide sve što za njih činimo, oni doživljavaju našu ljubav i utoliko se oni sami mijenjaju, oslobađaju mnogih svojih krivica ili zločestoća u kojima su živjeli na zemlji, te se tako sve više približavaju ulasku u nebo.

Smrt nas nekako ponovno sastavlja. Ljudi koji su bili međusobno posvađani, ili neprijatelji i u mržnji, znaju doći na grob i svojih neprijatelja. Kao da smrt obrezuje naše grijehe, neprijateljstva, zločestoće i nehumanost, te u nama budi ono najhumanije, najdublje i sveto. Zato kaže poslovica: "O pokojniku samo dobro."

Grobovi su mjesta gdje doživljavamo krhkost ljudskog života. To je mjesto gdje jasno doživimo svoju ovisnost o Stvoritelju, gdje se i u nevjerniku budi molitva, to je prostor u kojem svaki patnik počne moliti, postaje vjernik i više ne može biti nehuman. Groblje je i mjesto gdje doživljavamo da se život ne odvija samo na zemlji, nego da još negdje živimo, da još nekamo iza smrti idemo. Naši grobovi znak su prekogrobnog života. Jer, čovjeku se život ne uzima nego mijenja. Dok se

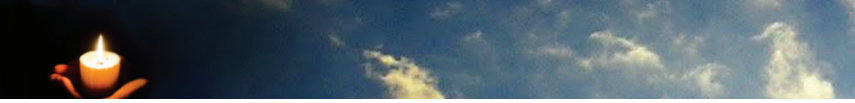

mijenja mjesto ovog boravka, dok mijenjamo i materijalno svoje tijelo, dotle živimo u duhu i duši u nebu, očekujući promjenu svoga tijela, njegovo produhovljenje da bismo i s tijelom, kao kompletni ljudi, mogli zauvijek živjeti u nebu. Tko ne vjeruje da postoji život poslije smrti, dolazeći na groblje doživljava kako to uvjerenje nije istinito.

Na groblju doživljavamo svestranost čovjekova života. Čovjek je izišao iz utrobe majke, gdje je živio devet mjeseci, ušao na zemlju, gdje živi određeni broj godina, a onda ulazi u vječnost, gdje ostaje zauvijek. Rađa se iz utrobe majke, od nje dobiva tijelo i psihu, ali duh i osobnost od Boga. Umirući na zemlji ostavlja tijelo, da uđe Bogu s duhom. Tako nas groblja podsjećaju da smo smrtni, ali da smo i duhovni.

Groblje nas podsjeća koja je naša sudbina. Ako smo zli, ostajemo na neki način tu, sve je tu na groblju, tu smo sve izgubili; ako smo pošteni i čovjekoljubivi, onda smo zauvijek u nebu, na baštini vječnosti, združeni prijateljski sa svim poštenim ljudima.

Grobovi su mjesta gdje doživljavamo kratkotrajnost zemaljskog života i neuništivost duhovnog života. Grobovi nam stoga pripovijedaju i šapću da ne promašimo nebo, vječnost, život. Pokojnici čeznu da budemo s njima zauvijek u nebu. Oni nas pozivaju da ne dopustimo da nas satre

zlo, da ne očajavamo nad svojom patnjom, da nikad ne mrzimo ili da ne praštamo, da ne budemo nečovječni i da vjerujemo u mudrost, dobrotu, vjernost, u pravdu i u život. Kiteći grobove i moleći za svoje pokojnike, mi im iskazujemo veliku ljubav. No, osluškujući poruku grobova i svojih pokojnika, doživljavamo kako nas pokojnici ljube. Oni mole za nas, oni se trude da na bilo koji način dadnu znak da budemo uz njih, da se ne damo prevariti malim, kratkotrajnim užicima, nego da živimo za svoje čežnje, za neprolazno, za čovjekoljubivo.

Na Dan mrtvih nekako je i nebo bliže, proplaču ljudi i proplače kišno nebo. To je dan kad srca postanu mekana, kada se ljudi sjećaju i kada se pokušavaju spojiti s iskonskim dobrom u sebi, s ljubavlju i povjerenjem djetinjstva, s onim što prelazi prag smrti, jer je neuništivo, nije podložno razaranju. Grobovi su znak svijeta neba usred svijeta zemlje. Svijet nevidljiv usred našeg vidljivog. Spaja nas nevidljiva, a opet opipljiva ljubav. Ovo je dan velikih poruka, razgovora između neba i zemlje, između nas i naših dragih pokojnika, između onih koji su za nas poginuli i darovali nam ovu zemlju, i nas koji uživamo njihove blagodati, ono što su oni sačuvali iz ljubavi za nas. Neka im je vječni pokoj i vječna slava u Bogu.*

Simboli na groblju

Križ

Za nas kršćane križ je znak raspoznavanja. On ukrašava zidove naših domova, bolničkih soba, učionica i drugih mjesta gdje se kršćani okupljaju ili žive. Križić mnogi nose kao privjesak oko vrata ili ruke. Križ je uvijek na vrhu naših crkava i na ulazima u sela i gradove gdje vidimo križeve krajputaše. Križ je prisutan na grobu naših dragih pokojnika.

Nije to uvijek bilo tako. U Isusovo vrijeme križ je bio znak koji je ulijevao strah u ljudska srca. Rimljani su, kao okupatori Židova, pobunjenike i druge osuđenike osuđivali na razapinjanje na križ. Bila je to strašna i okrutna smrt. Tako je križ postao znak straha i sramote. I baš taj znak Isus uzima i po njemu nam donosi spasenje. Križ je u središtu naše vjere. Jer po muci i smrti na križu otkupljeni smo od grijeha i krivice. Otada je to znak protuslovlja. Jednima strašan znak upozorenja; drugima – kršćanima – znak spasenja.

Prirodno je da križ bude i u središtu našeg bogoslužja. Na svakom oltaru, gdje se slavi sv. misa, uvijek se nalazi križ. U nekim crkvama je odmah pored oltara. Uvijek svećenika i vjernike podsjeća na središnju istinu spasenja koja se na otajstven način obnavlja na oltaru.

Posebno štovanje križu iskazujemo i na Veliki petak, kada ljubimo simbol našeg spasenja. Kad god je neka svečana procesija, križ ide uvijek ispred svih. Prilikom ukopa na početku procesije nosi se križ. Mladenci će na križu Isusovu dati svoju prisegu kod vjenčanja. U nekim državama suci i svjedoci prisežu na križ. I u još mnogim prigodama križ je časni i štovani znak vjernika.

Nije dobro da se križ pretvara samo u ukras. On jest i uvijek mora biti podsjetnik kako nas je Gospodin, po križu, spasio i darovao život vječni.

Svijeća

Plemenit je i pun simbolike običaj zapaliti svijeću na grobu. Svjetlo koje "hrani" rastopljeni vosak svijeće ponajprije je simbol Isusa Krista, koji se za nas iz ljubavi žrtvuje; ujedno su zapaljene svijeće znak pripravnosti za Gospodinov dolazak. Stoga goruća svijeća označava Kristovu nazočnost: na oltaru, kod evanđelja, pred tabernakulom i izloženim Presvetim. No svijeća i inače

prati krštenikov život: ona se pruža krštenику na krštenju, on je nosi kod prve pričesti i u uskrsnoj noći; kao zaručnička svijeća prati mladence kod vjenčanja, a kao samrtnička svijeća i u posljednjem životnom času. Uz zapaljenu svijeću se rađa, umire i putuje grobu. Svjetlo svijeća izgoni tamu.

Zvona

Većina crkava na svojim tornjevima ima zvona; neke nove crkve imaju zvučnike koji imitiraju zvona i dobro se čuju. Zvona podsjećaju i pozivaju na službu Božju. Tijekom dana redovito tri puta zvone i podsjećaju na lijepi "Anđeoski pozdrav" nebeskoj Majci. Prilikom ukopa oglašavaju da se jedan član župe preselio u nebesku domovinu, a tijekom procesije ili nekih svečanih ophoda njihovi veseli tonovi pojačavaju svečanost trenutka. U nekim će župama kod krštenja oglasiti da je župna zajednica obogaćena za novog člana.

Voda

Vodu u našoj crkvi nalazimo u posudama kod ulaza, u škropionici i u vrčiću za sv. misu. Koje je značenje vode? Poznato nam je da je voda u

velikom postotku ugrađena u naše tijelo i da bez hrane možemo danima, a bez vode tek nekoliko dana. Nas zanima značenje vode u liturgiji.

Na putu prema slobodi i Obećanoj zemlji Izabrani narod prolazi kroz vodu Crvenog mora. Bio je to prolaz koji ih je oslobodio od pogibli i propasti. Egipćani su ih kanili ponovno vratiti u ropstvo.

U uskrsnoj noći, kad se vrši krsna služba, ponovno doživljavamo značenje vode koja "preporađa i daje život vječni". Križanje sv. vodom kod ulaska u crkvu ima nas podsjetiti na krštenje, kad smo oslobođeni od zla i nanovo rođeni za Boga. Isto je kad svećenik škropi zajednicu vjernika u nekoj posebnoj prigodi.

Kod blagoslova obitelji također ima podsjetiti na krštenje i odagnati sile tame ukoliko žele nauditi dušama krštenika.

Voda ima svojstvo da pere i čisti. Svećenik će simbolično oprati ruke. Nije to od prijeke potrebe, već da se naglasi kako želi čist prinositi misnu žrtvu. Kod krštenja se uzima svježa voda i posvećuje. Krstom se dijete oslobađa istočnog grijeha i prima nov, darovani život – postaje dijete Božje.

I na groblju koristimo blagoslovljenu vodu kako bismo poškropili grobove svojih pokojnika. Ustaljen je običaj da svećenik prilikom pokopa ili za Dušni dan blagoslovi grob. Kada svećenik nije u mogućnosti blagosloviti grob pokojnika, vjernici sami mogu to učiniti tako što će grob nakon izmoljene molitve sami poškropiti blagoslovljenom vodom.

Cvijeće

Cvijeće kao simbol ljubavi, poštovanja i zahvalnosti prati nas od rođenja do smrti. Kada majka rodi dijete, poklanjamo joj cvijeće. Cvijeće u svakom svečanijem trenutku života poklanjamo dragim osobama: majci, djevojci, zaručnici, ženi... Najljepše cvijeće što imamo stavljamo na oltar kao prinos Bogu i znak zahvalnosti. Na groblje također nosimo cvijeće. Ono nas podsjeća na drage nam pokojne. Noseći cvijeće na grobove svojih pokojnika, želimo izreći ljubav i zahvalnost, uz trajno sjećanje na drage nam pokojne koje nosimo u srcima.

III. MOLITVE ZA DUŠE NAŠIH POKOJNIKA

MOLITVE ZA JEDNOG POKOJNIKA

I.

Prikloni se, Gospodine, mojoj molitvi. Ti si slugu svoga ..... ovdje na zemlji pridružio svome narodu. Molim te, uvedi ga u prostranstva svjetlosti i mira i pridruži ga tvojim svetima. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen. *Oče naš…*

II.

Moj ……. usnuo je u Kristovu miru. Pun vjere i nade u vječni život, želim ga preporučiti velikoj ljubavi i milosrđu Oca i ispratiti ga svojim molitvama. On je po krštenju postao dijete Božje i toliko je puta pristupio Gospodnjem stolu da se nahrani. Nek bude sada pozvan k stolu sinova u nebu i neka zajedno sa svetima bude baštinik vječnog obećanja. A ja te, Oče, sada molim da jednom skupa s pokojnikom i ja mognem poći u susret Kristu kad se on, život naš, pojavi u slavi. *Pokoj vječni…*

III.

Tebe, Gospodine, sveti Oče, svemogući vječni Bože, smjerno molimo za dušu sluge tvoga ..., kojemu si zapovjedio da s ovoga svijeta dođe k tebi: daruj mu mjesto osvježenja, svjetlosti i mira. Pošto je prekoračio vrata smrti, neka se nastani među blaženima i u svetoj svjetlosti, što si je nekoć obećao Abrahamu i njegovu potomstvu. Neka mu ništa duši ne naudi, a kad osvane veliki onaj dan uskrsnuća i nagrade, ti ga, Gospodine, zajedno sa svetima i izabranima uskrisi, otpusti mu sve prijestupe i grijehe, da uđe s tobom u besmrtni život i u vječno kraljevstvo. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

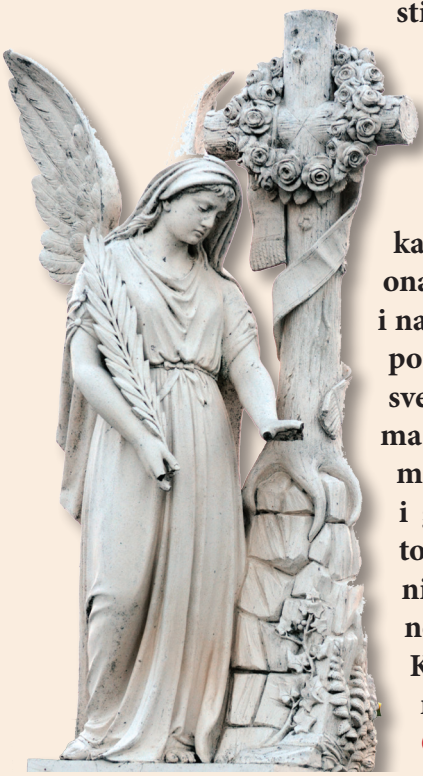

Oče naš…

IV.

Tebi, Gospodine, smjerno preporučujemo svoga brata: njega si u smrtnom životu vazda pratio beskrajnom ljubavlju; izbavi ga sada od svih zala i daj mu stupiti u vječiti pokoj. Molimo, stoga, tvoju blagost: pošto je uminulo sve što je bilo, dobrostivo ga privedi u raj svoj; ondje ni tuge neće više biti, ni jauka ni boli, već mir i radost sa Sinom tvojim i Duhom Svetim, u vijeke vjekova. Amen. *Pokoj vječni…*

V.

„Tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima. I kad se razori dom ovozemnog boravka, stječe se vječno prebivalište u nebesima.“ Tim svjetlom vjere molimo za dušu pokojnog… I izričemo mu/joj iskreno hvala za sve dobro što je učinilo/la. Zahvaljujemo mu/joj i za sve trenutke koje je s nama proveo/la. Ovo nije dan žalosti, nego zahvale i radosti što se Gospodin vidljivo očitovao u ovom/ovoj svom/svojoj skromnom/oj službeniku/ci. Stoga, neka je blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista. Otac milosrđa i Bog svake utjehe. On nas tješi u svakoj nevolji našoj. On će dobrostivo privesti i ovog/u našeg/u dragog/u brata/sestru u prostranstva gdje tuge više neće biti, već pokoj, mir i radost u Gospodinu. Amen. *Oče naš…*

MOLITVE ZA VIŠE POKOJNIKA

I.

Gospodine, kad ti kažeš, onda je došlo vrijeme, i kad ti kažeš, njihove su duše krenule k tebi, u tvoje Kraljevstvo, u vječnost! Gospodine, što ti želiš, mi ćemo prihvatiti, i što ti želiš, to nam je dovoljno da budemo tvoji. Gospodine, jer si ti to želio, zato je to dobro i jer ti to želiš, mi ćemo prihvatiti! Gospodine Bože, u svojoj očinskoj dobroti budi milostiv dušama u čistilištu. Očisti od svake krivice duše koje si pozvao s ovoga svijeta, primi ih u domovinu svjetla i mira i u zajedništvo tvojih vjernika. Daruj im udio u vječnom blaženstvu u tvome Kraljevstvu. To te molimo po Kristu, našem Gospodinu. Bože, Stvoritelju i Otkupitelju svih vjernika, daruj dušama tvojih slugu i službenica otpuštenje grijeha. Neka našim pobožnim zagovorom postignu oproštenje za kojim su uvijek čeznule. Gospodine, kako ti želiš, neka im bude, i kamo ti želiš, njihove duše idu! Pomozi nam da tvoju volju razumijemo. *Oče naš…*

II.

Gospodine Bože, u svojoj očinskoj dobroti budi milostiv dušama u čistilištu. Očisti od svake krivice duše koji si pozvao s ovoga svije-

ta, primi ih u domovinu svjetla i mira i u zajedništvo tvojih vjernika. Daruj im udio u vječnom blaženstvu u tvome Kraljevstvu. To te molimo po Kristu, našem Gospodinu. Bože, Stvoritelju i Otkupitelju svih vjernika, daruj dušama tvojih slugu i službenica otpuštenje grijeha. Neka našim pobožnim zagovorom postignu oproštenje za kojim su uvijek čeznule. *Pokoj vječni…*

Za pokojne roditelje

Bože, koji si zapovjedio da poštujemo oca i majku: smiluj se mom ocu i majci (mojim roditeljima), otpusti im grijehe, a meni (nama) daj da ih vidim (o) u radosti vječne slave. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen. *Pokoj vječni…*

Za pokojne rođake i dobrotvore

Bože, djelitelju oproštenja i ljubitelju ljudskog spasenja. Molimo tvoju blagost da braća, rođaci i dobrotvori našega roda, koji su prešli s ovoga svijeta, stignu u zajedništvo vječnog blaženstva. Po Kristu, Gospodinu našemu. Amen. *Oče naš…*

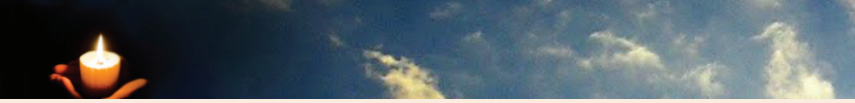

Molitva za one za koje nema tko moliti

Bože, koji si po svojem smilovanju dao pokoj dušama vjernika, podaj milostivo oproštenje grijeha svojim slugama i službenicama i svima koji, ovdje i svagdje, u Kristu počivaju, da se, od svih krivnja odriješeni, s tobom bez kraja raduju. Po Kristu, Gospodinu našemu. *Pokoj vječni…*

Molitva za duše u čistilištu

Božansko Srce Isusovo, podaj, molimo te, dušama u čistilištu vječni pokoj; onima koji će danas umrijeti konačnu milost; grešnicima pravu pokoru; nevjernicima svjetlo vjere; meni i svima mojima svoj blagoslov. Tebi, dakle, preljubezno Srce, izručujem sve te duše, i prikazujem ti za njih sve tvoje zasluge, skupa sa zaslugama blažene tvoje Majke i svih svetih tvojih, sa svim svetim misama, svetim pričestima, molitvama i dobrim djelima što se čine danas po cijelom kršćanskom svijetu. *Pokoj vječni…*

Blagoslov groba

Kada svećenik nije u mogućnosti blagosloviti grob pokojnika, vjernici sami mogu to učiniti tako što će grob nakon izmoljene molitve poškropiti svetom vodom.

Bože, po čijem milosrđu mirno počivaju duše vjernih, udostoj se blagosloviti ovaj grob

i odredi mu svoga svetog anđela za čuvara, a dušu onoga čije je tijelo ovdje pokopano riješi svake spone prijestupa, da se skupa s tvojim svetima u tebi raduje bez prestanka. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen. *Oče naš…*

Molitva na grobu pokojnika

Gospodine Isuse Kriste! Ti si tri dana počivao u grobu i tako posvetio grobove svih koji u te vjeruju. Otada ova počivališta ljudskih tijela bûde i nadu u uskrsnuće. Podaj milostivo da tvoj sluga (službenica) u ovom grobu počiva snom mira do onoga dana kada ga ti, koji si Uskrsnuće i Život, uskrisiš i obasjaš te u sjaju tvoga lica u nebu ugleda svjetlost vječnu. Koji živiš i kraljuješ u vjeke vjekova. Amen. *Pokoj vječni…*

Za umiruće

Isuse, ti si htio iskusiti sve trenutke ljudskog života. Dragovoljno si izabrao i tjeskobu najužasnije smrti. Molimo te za sve ljude koji sada umiru: budi uz njih i oprosti im sve grijehe i slabosti njihova života. Učini čas njihove smrti trenutkom ulaska u vječni život s tobom, Ocem i Duhom Svetim, u zajedništvu sa svima svetima. Amen. *Oče naš…*

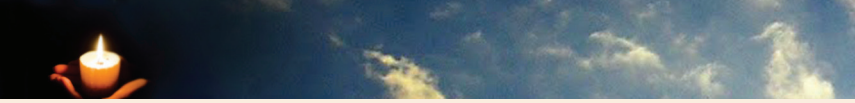

Za sretnu smrt

Na svoju si nas sliku stvorio, Bože, i nemirno je naše srce dok ne otpočine u tebi. Čitav je naš život priprava za onaj čas kad ćeš nas pozvati u vječni život s tobom. I moj život svakim se danom približava tom trenutku. Ne znam kada i kako ću umrijeti. Zato te molim, pomozi mi da živim tako da zavrijedim doći u tvoje naručje. Zagovorom Majke Marije i svetoga Josipa pomozi mi da živim čisto i pošteno, te da u budnosti i spremnosti dočekam smrtni čas. Daj da iz tvoje ruke primim svaku vrst smrti, sa svim njezinim tjeskobama, mukama i bolima, da tako i ja zavrijedim otpočinuti u tvome krilu. Amen.

Molitva svetom Josipu za sretnu smrt

Slavni sveti Josipe, za onu neiskazanu sreću koju si imao na zemlji kada su kod tvoje smrti bili prisutni Isus i Marija i u smrtnoj te borbi pomagali, jačali i tješili: molim te ponizno, isprosi i meni tu milost da na smrtnome času junački odbijem bijesne navale nečistoga duha i blaženo umrem. Uzvišeni branitelju umirućih, budi mi u pomoći u tom strašnom času; isprosi mi milost da u tvojemu naručju uzmognem izustiti slatke i utješljive riječi: Isuse, Marijo i Josipe, u vaše ruke predajem srce i dušu svoju! *Oče naš…*

DEVETNICA ZA DUŠE U ČISTILIŠTU
(za naše pokojne)

Vjerujemo u vječni život, no za vrijeme zemaljskoga života, kako mi sami - tako i naši bližnji, učinili smo propuste ili smo sagriješili. Bog nam oprašta grijehe, no za njih postoji vremenita kazna. Crkva u svojoj tradiciji naučava da oni koji umru u milosti i prijateljstvu s Bogom, a nisu potpuno čisti pred Bogom, moraju poslije svoje smrti proći "vrijeme" čišćenja. To "vrijeme" čišćenja, kako bi duše postigle potpunu svetost, nazivamo čistilištem. Naša molitva uvelike može pomoći "čišćenju" duša naših pokojnika.

Kao odgovor na Isusove riječi 'Tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se!' - Crkva je tijekom stoljeća upućivala svoje molitve pa i u obliku devetnica. Tradicionalno, devetnice se mole tijekom devet dana u nizu; a ponekad se može moliti u određeni dan - npr. svaki utorak - ili koji drugi dan - tijekom devet tjedana, s naglaskom na osobnu nakanu na koju se devetnica moli. Ipak, devetnicu možete moliti u svakom trenutku svoga života - kada jednostavno osjetite potrebu.

Želimo li od Boga tražiti milost za naše pokojne i moliti za duše svojih pokojnika, moramo ponajprije pokazati povjerenje i Bog će odgovoriti na naše molitve. Zbog toga je vrlo važna ustrajnost kojom Bogu pokazujemo koliko ga štujemo. Potrebno je da svaku molitvu upućujemo s vjerom.

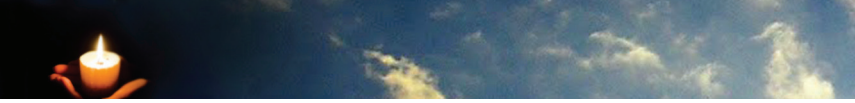

Crkva uči o čistilištu:

• Da su u čistilištu duše privremeno lišene „gledati Boga licem u lice“ i zbog toga trpe veliku bol.

• Veličina i množina grijeha odlučuje o tome koliko će trajati muke duše u čistilištu.

• Da muke duša u čistilištu mogu biti skraćene i ublažene po našim molitvama i drugim dobrim djelima u korist tih duša.

• Osim ovih činjenica, Crkva nije ništa izjavila o mjestu niti o prirodi, niti o trajanju muka u čistilištu.

Što znači potpuni oprost?

Svaki grijeh po svojoj naravi uzrokuje dvostruku štetu - krivnju i kaznu. Kajanje i sakrament ispovijedi opraštaju nam krivnju grijeha i vječnu odvojenost od Boga. Budući da naše kajanje nikada nije savršeno, zbog naše ranjene naravi, ostaju tzv. vremenite kazne od kojih se čistimo u čistilištu. Da bi se oslobodili i tih vremenitih kazni, Crkva nam iz preobilja zasluga života, muke i smrti Kristove te njegove Majke i svetaca, uzima i dijeli u obliku potpunog oprosta. Oprost je otpuštanje pred Bogom vremenite kazne za grijehe kojih je krivica već izbrisana.

Potpuni oprost za pokojne: na Spomendan svih vjernih mrtvih ili, dopuštenjem Ordinarija,

na nedjelju prije ili poslije, ili na Dan svih svetih vjernici mogu u svim crkvama dobiti potpuni oprost, koji se može namijeniti samo za pokojne. Propisana djela za dobivanje ovog oprosta su: pobožni pohod crkvi u kojoj treba izmoliti *Oče naš* i *Vjerovanje*, dodavši ispovijed i pričest te molitve na nakanu Sv. Oca.

PRVI DAN

Psalam - ponavlja se svakog dana!

Iz dubine vapijem k tebi, Gospodine,

Gospodine, čuj glas moj!
Neka pazi uho tvoje na glas moga vapaja!
Gospodine, ako se grijeha budeš spominjao,
Gospodine, tko će opstati?
Ali, u tebe je opraštanje, da bismo ti služili.
U Gospodina ja se uzdam,
duša se moja uzda u njegovu riječ.
Duša moja čeka Gospodina
više nego zoru straža noćna.
Više nego zoru straža noćna
neka Izrael čeka Gospodina.
Jer u Gospodina je milosrđe
i obilno je u njega otkupljenje.
On će otkupiti Izraela
od svih grijeha njegovih!
Slava Ocu...

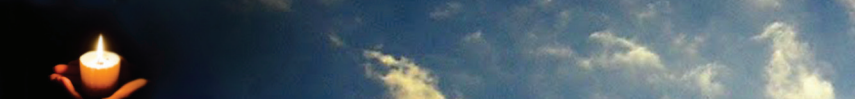

Molitva

Bože moj, tvrdo vjerujem u sve što nas uči tvoja Crkva. Vjerujem u čistilište, jer tvoj Duh Istine to je objavio kao znak tvoga milosrđa za naše spasenje i konačno očišćenje. Ti nas ne možeš prevariti i tvoj Sveti Duh vodi nas prema potpunoj Istini.

Gospodine Bože, tvoji sveci nas uče tijekom stoljeća o stvarnosti čistilišta i o vrijednosti dobrih djela, kojima možemo pomoći dušama u čistilištu. Rasvijetli našu vjeru njihovim spisima, da slijedimo njihove savjete u pomaganju dušama koje trpe u čistilištu.

Neka nam nauk svetaca, rasvijetljen tvojom milošću, dade pomoć, da budemo pažljivi za potrebe naše braće i sestara, koji se muče u vatri čistilišta, te da činimo sve što je u našoj moći da im pomognemo, da ih obradujemo, da što prije stignu u tvoju slavu nebesku, za koju su stvoreni. *Oče naš…*

Poticaj

Dok smo na zemlji, imamo priliku izbora. Ili biti s Bogom ili biti vječno bez Boga. Iskoristimo ovo vrijeme na zemlji, pazimo na svoje misli, riječi i djela i usmjeravajmo ih prema Bogu. Stalno se obraćajmo, koristimo Božje milosrđe da se obra-

timo i postanemo potpuno njegovi, da donesemo plodove koji zaslužuju vječni život u Nebu. Pomažimo svoje pokojnike da što prije budu očišćeni te da prispiju u puninu zajedništva s Bogom. Molimo za njih i prikazujmo dobra djela, djela milosrđa i ljubavi. To je volja Božja za našu osobnu sreću i Božju slavu.

Molitva

Gospodine Bože, ti želiš da se međusobno pomažemo i ovdje na zemlji i da pomažemo svojim mrtvima, koji umriješe prije nas, jer smo svi pripadnici tajanstvenog Tijela Kristova, jer sačinjavamo jedan narod. Pomozi nam da trajno imamo živu pobožnost prema našim pokojnicima. Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

Vječni Oče,

prikazujem ti predragocjenu Krv
tvojega Božanskoga Sina Isusa Krista,
zajedno sa svim misama koje se danas slave
po čitavome svijetu, za sve duše u čistilištu,
za sve grešnike u svijetu, za grešnike u Crkvi,
za grešnike u mojoj kući i u mojoj obitelji
te za svu nerođenu djecu. Amen.

- ponavlja se svakog dana!

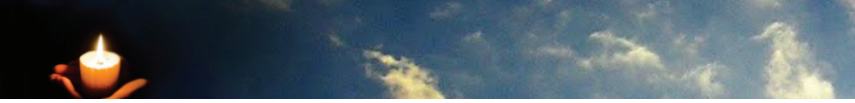

DRUGI DAN

Psalam **“Iz dubine...”**

Molitva

Bože, zahvaljujemo ti za sva rasvjetljenja koja si nam dao o vječnosti. O raju, o čistilištu, o paklu. Molimo te za pomoć, da vjerni budemo tvojim nadahnućima, da se čuvamo svakog zla, svakog grijeha, što više, da težimo prema Nebu. Čuvaj nas da budemo stalno svjesni da Nebo treba zaslužiti, da prihvaćamo sa zahvalnošću tvoje milosti u životu i da nikad svjesno ne pristanemo na zlo, na bilo koji grijeh.

Bože moj, vrlo mi je žao što sam te uvrijedio, jer ti si neizmjerno dobro i beskrajna ljubav i jer mrziš svaki grijeh. Tvrdo odlučujem, uz tvoju milost, da ću se popraviti, da te više neću vrijeđati i da ću činiti pokoru za svoje grijehe. Molim te, dobri Bože, budi milosrdan dušama mojih pokojnika. Ti znadeš njihovu bol, njihovu žalost, njihovo kajanje. Pomozi da moja molitva za kajanje za moje grijehe pospješi njihovo čišćenje i njihov ulazak u tvoju slavu. Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Oče naš...*

Poticaj

Upamtimo da se vatra u ovom životu, kakva god bila, ne može uspoređivati s vatrom u čistilištu. Bilo bi neljudski ne misliti na bol duša u čistilištu, koje podnose vatru čišćenja, vatru bez prestanka, koja ne dopušta olakšanja. Teška i bolna je muka duša u čistilištu, ako im ne pokažemo svoju ljubav te im skratimo muke svojim dobrim djelima. Kad mi sami dođemo u čistilište i budemo prolazili kroz vatru da se očistimo, bit ćemo zahvalni svima na zemlji koji nam pomognu svojim molitvama i svojim djelima ljubavi prema nevoljnima. Iskoristimo život na zemlji, pokažimo milosrđe svima koji su u nevolji, posebno onima u čistilištu.

Molitva

Bože, svemogući, vječni Bože, kojega svetost ne može podnijeti ni najmanju nečistoću u našem životu i kojega ljubav spaljuje sve što nije od tebe u našim dušama, pomozi nam činiti djela pokore i raditi sve prema tvojoj volji u svemu. Neka vatra tvoga milosrđa očisti duše naših pokojnika; Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

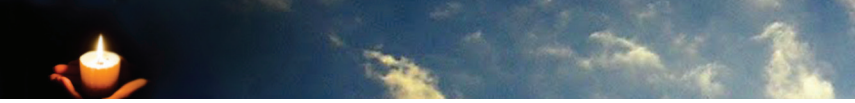

TREĆI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Gospodine, Bože ljubavi i milosrđa, koji si pun milosrđa i rado opraštaš, oprosti nam naše grijehe. Dođi nam u pomoć i u pomoć dušama koje trpe u čistilištu. Oprosti nam kazne koje smo zaslužili svojim grijesima. Pomozi dušama u čistilištu, da se izbave što prije iz svojih teških muka, da dođu u slavu sa svetima, u Nebo, k tebi! Hvala za svu tvoju ljubav i pomoć. *Oče naš...*

Poticaj

Dok smo na zemlji trebamo raditi, zasluživati i dobrim djelima, uz pomoć Božju, sretan život u Nebu. Trebamo iskoristiti darove, koje nam Bog daje. Trebamo misliti i na duše u čistilištu, koje ništa više ne mogu zaslužiti, niti ublažiti, niti skratiti muke koje moraju podnositi. Mi imamo mnoga sredstva kojima im možemo priskočiti u pomoć: molitve, milostinje, sv. mise, različite vrste pokore, kao što su postovi, strpljivo podnošenje nevolja koje nas snađu u životu...

Zato budimo spremni raditi za pokojnike cijelog svoga života. Bog će nam vratiti za naše dobro

učinjeno za druge. Duše, nakon izlaska iz čistilišta, molit će za nas u Nebu.

Ako osjećamo na zemlji grižnju savjesti, bol i žalost zbog grijeha - to je milost Božja koja djeluje u nama. Poziva nas na obraćenje, da činimo dobro, da budemo što više povezani s Bogom, u kojem je naša konačna svrha. Bog nam daje vremena da se obratimo, da činimo ono što je Bogu drago, kao dobar radnik, koji radi u vinogradu. Iskoristimo vrijeme milosti i Božjeg milosrđa, jer smrt je vrijeme pravde te moramo platiti do zadnjeg novčića "da bismo izašli iz tamnice i stigli u Nebo".

Molitva

Bože, znajući da »vjerom možemo premještati brda« i da »možemo sve s tvojim Sinom, koji nam daje snagu«, molim te da olakšaš i skratiš muke dušama u čistilištu. Izbavi ih iz čistilišnih muka, da mognu ući u tvoje kraljevstvo.

Marijo, utjeho žalosnih, milosti puna, naša Majko, pogledaj na naše pokojnike, kako se muče u čistilištu. Pomozi svima u čistilištu, olakšaj njihove muke i ohrabri ih da su određeni za Nebo. Zauzimaj se kod svog Sina za njih.

Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

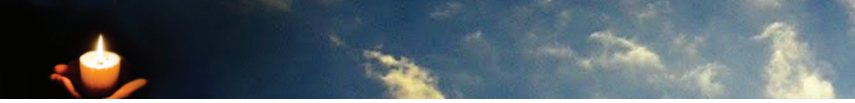

ČETVRTI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Moj dobri Bože, ti si rekao: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom«. Pomozi mi, da uvijek sve više tebe ljubim, jer se obraćam k tebi. Ti poznaješ sve moje slabosti, ali uzdam se u tebe, jer ti si moj Otac. Predajem se u tvoje ruke, jer pripadam Mističnom Tijelu Kristovu – Crkvi.

Zahvaljujem ti, Bože, na tvojoj ljubavi prema dušama u čistilištu, jer tvoja ih ljubav privlači prema tebi, prema izvoru svakog dobra.

Neka moja ljubav prema tebi odsijeva nad dušama u čistilištu! Neka duše u čistilištu postignu što prije svoje očišćenje i neka sretno stignu k tebi u slavu nebesku! *Oče naš...*

Poticaj

Ne smijemo zaboraviti na muke koje proživljavaju naši roditelji i svi naši dragi pokojnici. Oni su u velikoj potrebi, pa ih moramo pomoći. Sveti Franjo Saleški zapisao je: »Zaboravljamo na svoje pokojnike, a oni su nas ljubili i dobro nam činili dok su bili na ovom svijetu«. Zaista, mnogi nakon sprovoda svojih bližnjih ne misle više na njih. Ako

ne želimo trpjeti nakon svoje smrti zbog manjka ljubavi, oživimo uspomenu na svoje pokojnike i pomažimo im svojim molitvama i drugim dobrim djelima. Kad se oslobode iz čistilišta i stignu u Nebo, vratit će nam svojim zauzimanjem kod Boga. I Bog će nas nagraditi...

Nemojmo misliti da su naši pokojnici sveci. Moramo znati da su grešnici. Često molimo za njih, kako zbog naše nemarnosti ne bi morali dugo podnositi čistilišne muke. One očekuju od nas pomoć. Kako bi nama bilo da smo na njihovu mjestu i u njihovim mukama? Mislimo na naše drage pokojnike, molimo za njih neprestano, da što prije svrše njihove muke i da se sjedine sa svojim Bogom.

Molitva

Predobri Bože, koji činiš da sve bude dobro onima koji te ljube i koji ljube svoje bližnje, koji su u potrebi, zahvaljujem ti na tome. Hvala ti što me potičeš na bratsku ljubav.

Hvala ti, Bože, za zajedništvo svetih na Nebu, za zajedništvo duša u čistilištu i za zajedništvo nas koji smo na zemlji. Hvala ti na pomoći i nadahnućima da pomažemo jedni drugima, da se tako ostvaruje tvoje kraljevstvo. Ti si nas stvorio za svoje kraljevstvo. *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

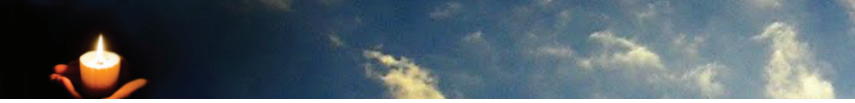

PETI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Bože, molim te da mi oprostiš što sam zaboravio (zaboravila) svoje najbliže, koji trpe muke u čistilištu. Zbog mog nehaja i zbog mojih zemaljskih briga, zaboravih one koji odoše na drugi svijet i nalaze se na mukama čistilišta.

Pomozi mi, Bože, da ih se redovito sjećam u svojim molitvama. Moji pokojnici su mi pokazivali svoju ljubav na zemlji, žrtvovali svoje vrijeme za me i brinuli se za moje dobro. *Oče naš...*

Poticaj

U svakoj misi mislimo na veličanstveno djelo koje se događa u na oltaru; spasonosno je za nas i za naše pokojne. Molimo za sve one koje nosimo u svom srcu, za njihovu pravu i neprolaznu sreću s Bogom. Kad god dođemo na misu, molimo žarko za naše pokojnike. Nastojmo da se prikazuju mise za naše pokojne što je moguće češće.

Gospodine Bože, koji si toliko ljubio svijet, da si dao svoga vlastitog Sina, da po njemu spasiš svijet od tame, od "kneza ovoga svijeta", da se svijet spasi i da dođe u svjetlo kako bi postigao život vječni. Gospodine Bože, podaj život vječni svima.

Gdje nam je ljubav, ako ne ljubimo svoje bližnje, roditelje, braću i sestre, prijatelje koji trpe u čistilištu? Trebamo ih ljubiti i činiti im dobro kao što sebe ljubimo, kao što Isus nas ljubi. Uz našu pomoć duše u čistilištu prije će se osloboditi muka i stići u svjetlo Božje.

Duše u čistilištu su naši bližnji koje trebamo ljubiti. Imamo istog Oca na Nebesima i za istu sreću na Nebu smo stvoreni. Ne oglušimo se na njihov zov za pomoć. Molimo za njih dok smo na životu. Ljubimo se međusobno sa svima na zemlji i sa svima u Nebu i s onima u čistilištu.

Molitva

Gospodine Bože, koji ljubiš onoga koji rado daruje i pomaže siromahe, pomozi nam da budemo darežljivi u pomaganju siromaha. Daj nam dobro srce, milosrdno srce, kao što bijaše Srce Isusa tvoga Sina, koji nam je dao primjer da činimo isto kao i on, žrtvujući i život za našu braću, jer nema većeg znaka ljubavi od darivanja vlastitog života za bližnjega.

Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

“Vječni Oče...”

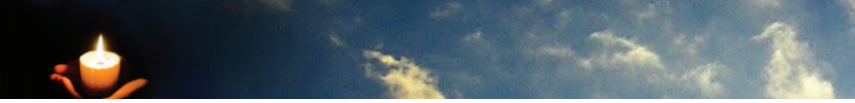

ŠESTI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Isuse Kriste, znamo da trebamo nositi svoj križ i tako tebe slijediti, kako bismo stigli k Ocu nebeskom. Trebamo biti tvoji pravi učenici! Vjerujemo da naše muke, sjedinjene s tvojom mukom i prikazane Ocu nebeskom, imaju otkupiteljsku vrijednost za nas osobno, kao za našu braću na zemlji i za one u čistilištu. Daj nam strpljivosti u kušnjama i povjerenje u vrijednost trpljenja. Pomozi nam da trpimo živeći povezani s tobom, kako bismo jednog dana stigli tamo gdje neće biti više ni suza, ni muka, ni smrti. Da stignemo u tvoje kraljevstvo.

Isuse, ti si svojim životom i gorkom mukom otkupio svijet od kraljevstva tame. Želiš nas obogatiti svojom milošću, da tim bogatstvom usrećujemo duše naših pokojnika svaki put kad razmišljamo o tvojoj muci i smrti na križu. Zahvaljujući tome, daješ nam oproste koje možemo iskoristiti za naše spasenje i za dobro duša u čistilištu.

Isuse, molim te da blagosloviš moja nastojanja i želje, da sve to činim na slavu tvoju i spasenje moje duše i na korist vjernih mrtvih koji

trpe u čistilištu. Djevice Marijo, utjeho žalosnih, pomozi mi da dobrim djelima pomažem svima koji trpe u čistilištu, a napose dušama svojih roditelja, braće i sestara, prijatelja i dobročinitelja. *Oče naš...*

Poticaj

Vrlo je važno da budemo svjesni vrijednosti molitve i naših dobrih djela u korist duša u čistilištu, jer u pravom smislu sudjelujemo radeći za slavu Božju. Tako se duše mogu sve više približavati Bogu, kojeg će hvaliti i slaviti, radujući se njegovoj slavi, koja će ih rasvijetliti i napunjati neizmjernom radošću. Boga slavimo po svemu što činimo u korist duša koje trpe u čistilištu.

Molitva

Bože, stvorio si nas za svoju slavu i naše srce se ne smiruje dok ne stigne k tebi i dok se u tebi ne smiri za svu vječnost. Čuvaj u mom srcu brigu za tvoju slavu, da stalno radim kako bi i duše u čistilištu postigle smirenje u tebi, u tvojoj slavi. Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

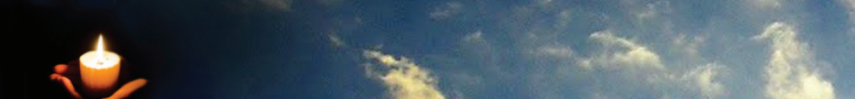

SEDMI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Pozdravljam te Marijo, Majko milosrđa, puna milosti, Bog je s tobom. Uvijek si činila što je Bogu drago. Ti si blagoslovljena među ženama, jer tebe Bog izabra da se utjelovi njegova Riječ pod tvojim srcem. Isus je plod utrobe tvoje, koji je odsjev ljubavi Očeve za nas. Ti si vrata nebeska...

Gospodine Bože, koji si nas stvorio za svoju slavu i da budemo povezani jedni s drugima, zahvaljujemo ti na dobroti. Učini da budemo dostojni tebe po našoj vjernosti tvojoj milosti, da mognemo s anđelima i svecima slavu ti pjevati u sve vijeke vijekova.

Hvala ti na pomoći koju nam pružaju sveci, hvala ti na zaštiti tvojih svetih anđela, koje si odredio da nas čuvaju i s kojima ćemo jednom živjeti u jedinstvu s tobom u sve vijeke vjekova. Amen. *Oče naš...*

Poticaj

Molimo da nam Kristova Majka bude prisutna na smrtnom času i da nam dođe u čistilište, da nas tješi. Ona je Majka milosrđa. Molimo stalno

Mariju kako za sebe, tako i za drage pokojnike. Tko se god bude utjecao Majci Mariji, ona ga neće napustiti.

Molitva

Gospodine Bože, Učitelju, Gospodaru života i svega, mi znamo da dolazimo od tebe i da se vraćamo k tebi, izvoru života. U tebi imamo život. Čuvaj nas i nadahnjuj, da budemo zahvalni na životu, koji si nam dao u svojoj dobroti. Pomaži nam da poštujemo život vlastiti i tuđi. Hvala ti za sva rasvjetljenja koja si nam dao po Isusu Kristu. Po tvojoj milosti »sinovi smo Božji i subaštinici« tvoga predragog Sina, Isusa, Spasitelja našega. Hvala ti, Bože, za osigurano spasenje naše braće u čistilištu!

Bože, kojega je sud pravedan, molim te za oproštenje za nevjernosti prema tvojim zapovijedima. Molimo te i za naše pokojne, da im budeš milosrdan i skratiš njihove muke. Sve nas privedi u svoje kraljevstvo, za koje si nas stvorio.

Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju umiru! *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

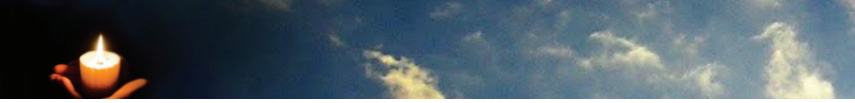

OSMI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Gospodine, vječni i svemogući Bože, tvoji se anđeli vesele u Nebu kad grešnik čini pokoru. Neka dođe tvoje kraljevstvo, neka se vrši tvoja volja kako na nebu tako i na zemlji. Usmjeruj naše poglede prema vrhuncima, tamo gdje je Krist, tvoj Sin u svojoj moći i slavi. Pomozi nam da često razmišljamo o sreći, za koju si nas stvorio i koja nadilazi sve što možemo zamisliti. Pomozi nam, da sve više čeznemo za Nebom, našom pravom domovinom, gdje ćemo biti za svu vječnost u sreći. Neka naše djelovanje na zemlji pomogne svima oko nas i svima koji umriješe, da se svi spase i dođu k tebi. *Oče naš...*

Poticaj

Na nama je da slijedimo Krista i poticaje Duha njegova, da naš život bude po volji Božjoj. Svaki dan provodimo u život Isusove savjete, da budemo što draži Bogu. Naše obraćenje mora biti stalno, sve do naše smrti. Radujmo se što imamo svjetlo Božje, koje nam svijetli preko Isusa i preko Kristove Crkve. Upamtimo: Stvarnost čistilišta

poziv je na obraćenje. Znajmo iskoristiti sve milosti Božje, da ostanemo Božji prijatelji do kraja.

Misleći na naše pokojne, molimo za njih, da se brzo oslobode muka. Nastojmo svoj život stalno usmjeravati prema Bogu, da budemo plemeniti, ponizni, da se previše ne vežemo uz dobra ovog svijeta koji prolazi. Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru!

Molitva

Bože, koji želiš da se svi spase, da se nitko ne izgubi, nego da svi dođu do spoznanja istine, daj nam snage da se obratimo od zlih sklonosti kako bismo uvijek živjeli kako je tvoja volja.

Gospodine, koji želiš da budemo milosrdni kao i ti, da činimo djela milosrđa, da dobijemo milosrđe, daj nam srce koje je spremno ljubiti i svoje neprijatelje, da bismo bili dostojni tvoje ljubavi. Nek se naše djelo opraštanja, milosrđa i ljubavi osjeti i u čistilištu kao pomoć, kao nadoknada zbog manjka ljubavi i plemenitosti tih duša, dok su živjele na zemlji.

Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

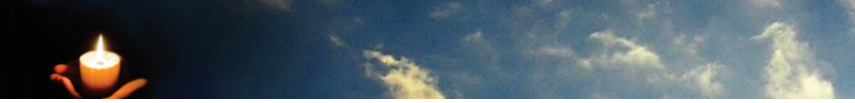

DEVETI DAN

Psalam **"Iz dubine..."**

Molitva

Gospodine Bože, žarko ognjište ljubavi, sve što postoji izvire iz tvoje ljubavi. Pomozi mi da stalno ljubim tebe i bližnje na zemlji, sve ljude, prijatelje i neprijatelje, da svoju ljubav pokazujem i prema dušama u čistilištu. Čuvaj nas sve u milosti. Pomaži nam da ljubimo Boga i bližnjega do kraja života. Bože, usliši moju molitvu i vapaj moj k tebi neka dođe!

Bože, Stvoritelju i Otkupitelju svih vjernika, pomozi dušama u čistilištu. Usliši naše molitve, da našim molitvama dobiju milosrđe koje očekuju.

Bože, neka po tvom milosrđu duše vjernih mrtvih počivaju u miru! Bože, ne zataji djelo ruku svojih. Molimo te za naše pokojne koje si stvorio. Ne možemo vjerovati da je izgubljeno sve ono što su oni nama u životu značili. S njima koji su otišli pred nama, ujedinjujemo se sada u vjeri koju su i oni sami vjerovali do kraja, u tebe, njihovog i našeg Boga, koji živi za nas danas i u sve dane u vijeke vjekova. Amen.
Oče naš...

Poticaj

Velika je stvar ljubav koju Bog izlijeva u naša srca po Duhu Svetom, da ljubimo kao i on. Ugledajmo se u Božju ljubav... Moramo ljubiti ne tražeći da nam se uzvrati. Ljubav dolazi od Boga i vodi k Bogu. Ljubimo i činimo dobro neprestano prema primjeru Isusovu.

Molitva

Bože života, u tvoje ruke predajemo život svih naših pokojnika. Ti poznaš njihov život. Ti poznaš njihove strahove, njihove brige i nastojanja za obitelj i za sve što im je bilo povjereno. Ti si bio uz njih u danima njihovih borbi i njihove bolesti. Ti jedini poznaš njihove boli i njihove misli u posljednjim danima. Vjerujemo i priznajemo da te naši pokojni sada gledaju sa svim našim prijateljima i znancima, onakvoga kakav jesi.

Gospodine Bože, u svojoj očinskoj dobroti budi milostiv dušama u čistilištu. Očisti ih od svake krivice duše. Koji si ih pozvao s ovoga svijeta, primi ih u domovinu svjetla i mira i u zajedništvo tvojih vjernika. Daruj im udio u vječnom blaženstvu u tvome Kraljevstvu. To te molimo po Kristu, našem Gospodinu. *Pokoj vječni...*

"Vječni Oče..."

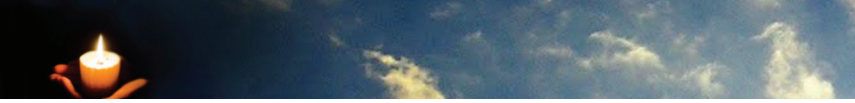

LITANIJE ZA DUŠE U ČISTILIŠTU

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!

Oče nebeski, Bože, *smiluj nam se!*
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,

smiluj nam se!

Sveta Marijo, Majko Božja, *moli/te za njih!*
Sveti Mihaele, arkanđele,
Moj sveti anđele čuvaru i svi sveti čuvari,
Svi zborovi anđela,
Sveti Ivane Krstitelju,
Sveti Josipe,
Svi sveti patrijarsi i proroci,
Sveti Petre i Pavle,
Svi sveti apostoli i evanđelisti,
Svi sveti mučenici,
Sveti Grgure i Augustine,
Svi sveti naučitelji, pape i ispovjednici,
Svi sveti redovnici i pustinjaci,
Sveta Marijo Magdaleno,
Sveta Katarino, sveta Barbaro, sveta

moli/te za njih!

Uršulo, sa svim djevicama,
Sveta Majko Ano i sve svete udovice,
Svi ljubezni sveci Božji,

moli/te za njih!

Budi im milosrdan, Gospodine!
Ne kazni ih, Gospodine!

Od njihovih muka, *oslobodi ih, Isuse!*
Po svom utjelovljenju i rođenju,
Po svom preslatkom imenu,
Po svom beskrajnom milosrđu,
Po svojoj blagosti i strpljivosti,
Po krštenju i svetom postu svojem,
Po smrtnoj muci i gorkim patnjama svojim,
Po krvavom bičevanju i okrutnom
krunjenju svojem,
Po teškom križnom putu i razapeću svojem
Po presvetim ranama svojim,
Po božanskoj Krvi svojoj,
Po pogrdnoj smrti svojoj na križu,
Po bolovima božanskoga Srca svoga,
Po bolovima Marije, svoje predrage Majke,
Po uskrsnuću svojem,
Po uzašašću svojem
Po poslanju Duha Svetoga,
Na slavu Božanskoga Srca svoga,
Po zaslugama i zagovoru Marijinu,
Po zagovoru svetih anđela,
Po molitvi vjernika,

oslobodi ih, Isuse!

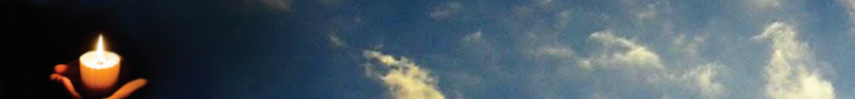

Mi grešnici, *tebe molimo, usliši nas!*
Da dušama u čistilištu oprostiš,
Da im milostivo olakšaš kazne,
Da ih iz čistilišnih muka izbaviš,
Da im u susret pošalješ njihove svete anđele,
Da ih pridružiš svojim izabranima
u rajskoj slavi,
Da im dopustiš da te gledaju licem u lice,
Da im vječni mir podijeliš,

tebe molimo, usliši nas!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, oprosti im, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj im se, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, daj im vječni mir, Gospodine!

Pomolimo se!
Gospodine Isuse Kriste, Kralju slave, oslobodi duše svih pokojnih vjernika iz njihovih muka; neka ih pred lice tvoje dovede Mihael arkanđeo, te ih primi u vječno veselje, koje si obećao! *Oče naš...*

- **Od vrata paklenih**
- **Izbavi, Gospodine, duše njihove!**

- **Gospodine, usliši molitvu moju!**
- **I vapaj moj k tebi da dođe!**

Pomolimo se!

Bože, oproštenja djelitelju i ljudskoga spasenja ljubitelju, molimo blagost tvoju, da braći, rođacima i dobrotvorima našega zbora, koji su preminuli s ovoga svijeta, po zagovoru Blažene Marije, vazda Djevice, i svih svetaca tvojih, dopustiš da dođu u zajednicu vječnog blaženstva!

Bože, Stvoritelju i Otkupitelju svih vjernih, udijeli dušama slugu i službenica svojih oproštenje i otpuštenje svih grijeha, da oproštenje koje su vazda željele pobožnim molitvama postignu! Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova! Amen!

- **Pokoj vječni daruj im, Gospodine!**
- **I svjetlost vječna svijetlila njima!**
- **Počivali u miru! Amen!**

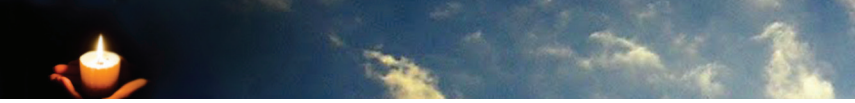

KRUNICA ZA DUŠE U ČISTILIŠTU

Umjesto ***Slava Ocu***, govori se ***Pokoj vječni***. Prije svake desetice mole se sljedeće molitve:

1. Prije prve desetice:

Gospodine Isuse Kriste, po tvome znoju, koji si za nas siromašne grešnike prolio na Maslinskoj gori, smiluj se dušama u čistilištu, oslobodi ih njihova straha i gorčine i utješi kaležom nebeske utjehe.

2. Prije druge desetice:

Gospodine Isuse Kriste, po tvome bolnom bičevanju, što si za nas siromašne grešnike trpio, molimo te, smiluj se dušama u čistilištu, odstrani od njih bič svoje srdžbe i pokloni im vječno olakšanje.

3. Prije treće desetice:

Gospodine Isuse Kriste, po tvome bolnom krunjenju što si za nas siromašne grešnike strpljivo podnosio, molimo te, smiluj se dušama u čistilištu, daj im krunu vječne slave.

4. Prije četvrte desetice:

Gospodine Isuse Kriste, po tvome teškom nošenju križa što si za nas siromašne grešnike strpljivo podnosio, molimo te, smiluj se dušama u čistilištu, uzmi im teško breme njihovih trpljenja i vodi ih u vječno veselje.

5. Prije pete desetice:

Gospodine Isuse Kriste, po tvome bolnom raspeću što si za nas grešnike tako strpljivo podnosio, molimo te, smiluj se dušama u čistilištu, prikloni im svoje sveto lice i dopusti da još danas uniđu u raj.

U nekim predjelima dodaje se još jedna desetica (Koji neka se smiluje vjernim mrtvima) iza riječi: Blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus...

Na kraju krunice:

Gospodine Isuse Kriste, po svojih svetih pet rana, molimo te, smiluj se dušama u čistilištu, posebno našim roditeljima, rodbini, dušobrižnicima i dobročiniteljima. Iscijeli njihove bolne rane i daj im svoje izbavljenje. Smiluj se u svojoj beskrajnoj ljubavi i (našim) nakanama... i pokloni po zagovoru dragih duša svako uslišanje i pomoć, što te najviše proslavlja i mojoj duši služi na vječni spas. Amen.

Dragi Spasitelju, budi tako dobar, daj da tvoja predragocjena krv teče u čistilište, gdje trpe siromašne duše. Ah, one trpe teško, budi im milostiv. Čuj našu molitvu. Uzmi siromašne duše. Ah, one trpe teško, budi im milostiv, čuj našu molitvu. Uzmi siromašne duše još danas u nebo. Amen.

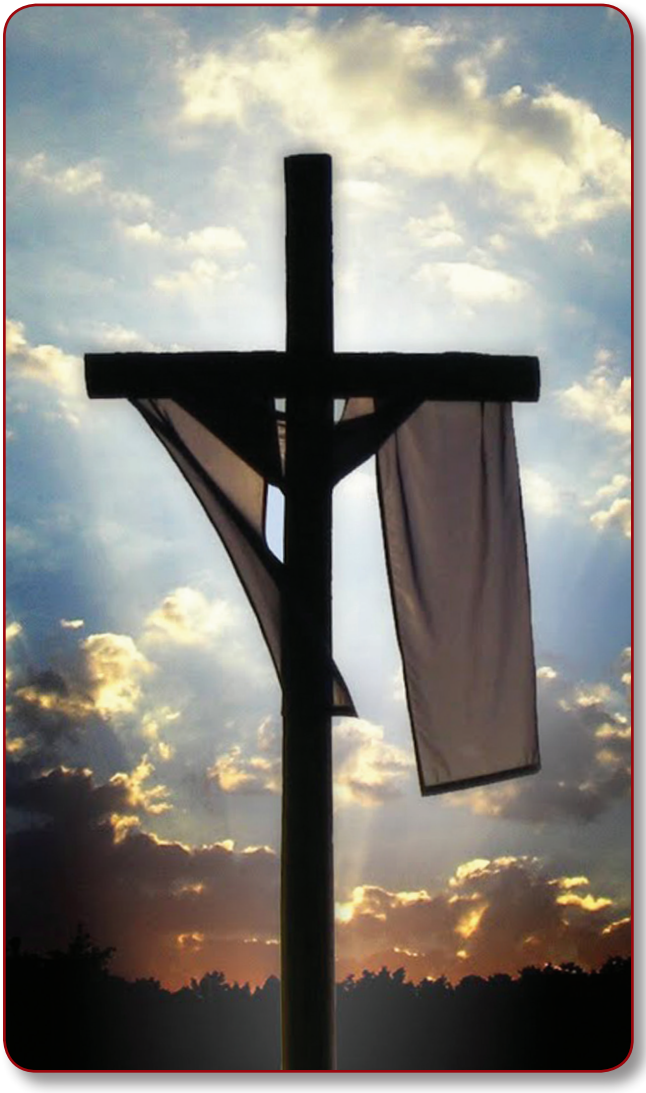

IV. VJERA U VJEČNI ŽIVOT

Pred tajnom smrti

U životu svi prolazimo različite patnje i bolesti. Svjesni smo da ćemo svi umrijeti. Dok smo mladi i zdravi, možda o tome i ne razmišljamo. No nitko ne voli bolest i patnju. Smrt je za čovjeka velika nepoznanica. Zbog toga nam ulijeva strah i neizvjesnost. Je li smrt kraj svega? Put u ništavilo? Ili, nešto drugo? I Isus se bojao patnje i smrti.

Svi želimo biti zdravi

Bolest i patnja dio su naše svakodnevice. Nema čovjeka koji već od rođenja nije osjetio neku, pa makar i neznatnu bolest. I kad nas ništa ne boli idemo k liječniku, provjeravamo svoje zdravlje, čuvamo ga i držimo velikim Božjim darom. Kad smo mladi i zdravi, često i ne razmišljamo kako je zdravlje veliki Božji dar. Ako nas snađe teška bolest, tek onda znamo cijeniti zdravlje. Svi smo podložni bolesti koja sa sobom nosi veće ili manje patnje. U bolesti doživljavamo svoju nemoć, ograničenost te snažnije uviđamo prolaznost zemaljskog života i materijalnih vrijednosti. U teškoj i neizlječivoj bolesti naslućujemo smrt. Zato nas bolest može dovesti do tjeskobe i straha, neprihvaćanja bolesti i zatvaranja u sebe. Može nas

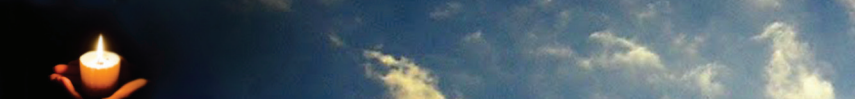

čak dovesti do očaja i pobune protiv Boga: »Bože, zašto si ovo dopustio? Zašto si mi ovo dao?«

»Vjera te tvoja spasila«

Prihvaćanjem svoje bolesti možemo doći do veće duševne i kršćanske zrelosti. Bolest nije Božja kazna, ona nam pomaže da bolje zapažamo ono što je bitno: da tražimo Boga i usmjerimo se k vječnosti. Tako bolest postaje put obraćenja. Krist nam je pokazao pravi smisao patnje i bolesti svojom mukom i smrću na križu. Svojim primjerom potiče nas da mu se suobličujemo i prihvatimo svoje životne križeve. Križ je put prema vječnosti. Isus je suosjećao s bolesnima i ozdravljao mnoge bolesnike od njihovih bolesti. Dok ih je čudesno ozdravljao, tražio je od njih samo jedno - vjeru: »Vjera te tvoja spasila« (Mk 5,34). Ozdravljajući mnoge koji su mu dolazili, opraštao im je njihove grijehe. To znači da je Isus došao izliječiti čitava čovjeka, njegovu dušu i tijelo (usp. KKC, 977).

Strah pred smrću

Svaki čovjek mora umrijeti, a smrt je kraj zemaljskog života. Dakle, naš je zemaljski život ograničen vremenom od rođenja do smrti. U određenom se vremenu rađamo, tijekom života mijenjamo se i starimo, a smrt dolazi kao normalan završetak našega života. Ona je naša stvarnost

od koje ne možemo pobjeći. S druge strane, svi mi u dubini svoga bića volimo život i želimo živjeti. Zato i sama pomisao na smrt u nama izaziva strah, a činjenica da moramo umrijeti najveća nam je životna zagonetka. Smrt nas uvijek nuka da si iznova postavljamo pitanja: Tko smo? Zašto živimo? Kamo idemo? Ima li uopće smisla živjeti ako moramo umrijeti?

Nema razloga za strah!

Za kršćane smrt nije završetak svega. Bog je stvorio čovjeka za besmrtnost. Smrt je ušla u ovaj svijet kao posljedica grijeha. Ona je samo kraj zemaljskoga života i početak vječnoga života. Zato smrt nazivamo »prijelazom« ili »preminućem«. Ona nije put u ništavilo i besmisao, nego most preko kojega moramo prijeći u novi i vječni život. To je život s Bogom, izvan prostora i vremena.

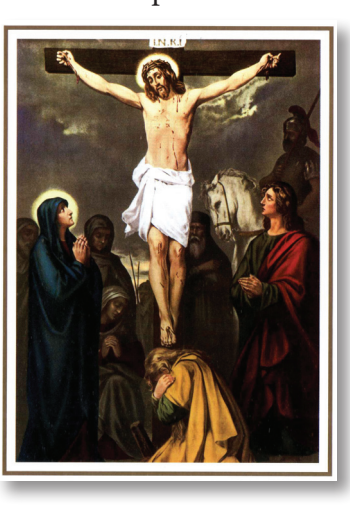

Koliko god pomisao na smrt ulijeva strah i nesigurnost, smrt je u Isusu Kri-

stu dobila novu dimenziju i smisao. I on je prihvatio smrt, pretrpio smrtnu muku i agoniju, ali je svojim potpunim i slobodnim predanjem volji Očevoj promijenio prokletstvo smrti u blagoslov. Njegovo slavno uskrsnuće pobjeda je života nad smrću, a nama čvrsta nada i jamstvo da ćemo i mi nakon smrti s njime vječno živjeti.

Ne završava sve grobom!

Već od prapovijesti, još u doba kad su ljudi živjeli bez prave vjere, velika se briga posvećivala ukopu mrtvih. I najprimitivniji narodi pazili su na to, što svjedoči da su i oni predosjećali kako s grobom sve ne završava. Pokapanjem mrtvih izražavali su nadu u to da će njihov pokojnik, na naročiti način, i dalje živjeti. Stoga se u svim civilizacijama, sve do danas, doživljavalo kao strašnu nesreću kad je netko bio lišen ukopa. Bila je to, potvrđuju starozavjetni pisci, najužasnija kazna i najveća sramota. I samoga su Isusa njegovi mučitelji i ubojice namjeravali, kao razbojnika, ostaviti bez ukopa i pogrebnih počasti. Sva sreća da se u blizini našao Josip Arimatejac, koji je Isusovo tijelo po-

vio u bijelo platno i položio ga u svoj novi grob. Izvršio je tako onu zadaću koju ljudi vjekovima imaju - dostojno pokopati svoje mrtve.

"Sprovođenje" u život!

Pokapanje mrtvih nije samo kopanje jame i stavljanje u grob... To je i odlazak na sprovod, posljednji ispraćaj pokojnika. Odrasli obično kažu da djeci nije mjesto na sprovodu. Jer, da će ih to šokirati, potresti... Istina, sigurno to nije mjesto za one najmanje, koji ništa ne razumiju i koji će svojom drekom ometati druge. No, školarci već puno znaju, pa onda i to kako se ponašati na sprovodu. Njih već ne treba toliko "štititi" od odlaska na sprovode ljudi koje su poznavali. Jer, i sprovodi, i smrt - dio su života! Ne možemo se praviti da to ne postoji, da toga nema. Tek tada nam se može dogoditi da se šokiramo kad odrastemo, kad doista na nas "dođe red" da ukapamo svoje mrtve... Dakle, i to treba vidjeti i doživjeti... I nikad zaboraviti da su ti žalosni i pretužni sprovodni trenuci zapravo samo "prijelaz", "sprovođenje" u nešto najradosnije - u život vječni s Bogom! Vjera u to najbolje će te štititi od svega!

Naša je duša besmrtna

Smrću se duša dijeli od tijela. Mi vjerujemo da je naša duša besmrtna, iako je naše tijelo podlož-

no raspadljivosti. Isus Krist obećao nam je da će i naša tijela uskrsnuti i biti preobražena u posljednji dan (usp. KKC, 989). Imamo samo jedan zemaljski život, samo jednom umiremo. Poslije smrti nema »ponovnog rađanja« ili »reinkarnacije«. Zato na smrt moramo uvijek biti pripravni, jer »ne znamo ni dana ni časa«. Najbolji način za to jest da ozbiljno živimo ovozemaljski život, u ljubavi prema Bogu i bližnjima. Kršćanska nas vjera ispunja nadom i sigurnošću te ne trebamo očajavati pred stvarnošću smrti, jer smrt je samo kraj ovozemaljskog života i prijelaz u vječni život s Bogom.

O životu nakon smrti

Ljudi su se oduvijek pitali o životu nakon smrti. Postoji li prekogrobni život? Netko vjeruje, a netko ne vjeruje. Za nas kršćane prekogrobni je život temelj naše vjere. (Usp. KKC, 1021-1022) Božja nas objava upozorava da postoji strahovita mogućnost da zauvijek promašimo svoj život. Bog hoće da se svi ljudi spase, ali naše spasenje ne ovisi samo o Bogu, nego i o našem prihvaćanju Božjeg poziva na život po vjeri.

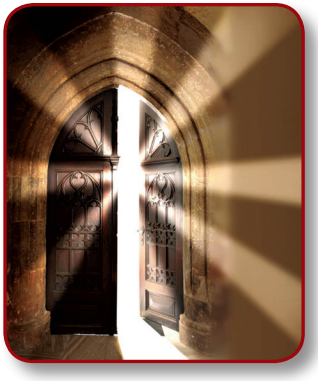

Mogućnost vječne propasti

Ne možemo s Bogom biti sjedinjeni ako ga ne ljubimo i ako ne ljubimo sebe i svoje bližnje. Stoga postoji i mogućnost čovjekove vječne propasti. To je pakao - stanje vječne odijeljenosti od Boga. No nije Bog taj koji osuđuje čovjeka. Ako čovjek uporno teško griješi protiv Boga i bližnjega, ako uporno odbija Božju dobrotu, ako se ne želi pokajati i pomiriti s Bogom, takav čovjek samoga sebe isključuje iz zajedništva s Bogom. Taj zauvijek ostaje odijeljen od Boga i njegove ljubavi. Dakle, Bog nikoga ne predodređuje za pakao, nego se čovjek svojevoljno odvraća od Boga i ustrajava u smrtnome grijehu.

Vječni oganj, tama, mučenje, škrgut zubi...

Isus je često u svojem propovijedanju narodu govorio o paklu u zemaljskim slikama: vječni oganj, tama, mučenje, škrgut zubi. To ne znači da je Isus opisao kako izgleda pakao. Želio je samo upozoriti na ozbiljnost čovjekova života ovdje na zemlji i mogućnost vječne propasti. Izgubljene duše nalaze se vječno u smrtnim mukama, a ne umiru. Najveća je paklena muka svijest vječne odvojenosti od Boga i odsutnosti njegove ljubavi i milosti. Čovjek je stvoren za život i sreću, koju može pronaći jedino u Bogu koji ga je stvorio. Pa-

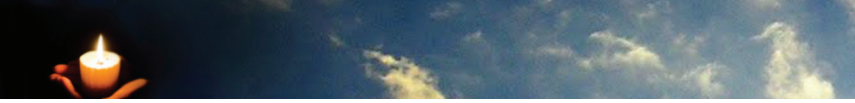

kao je konačni i nepovratni promašaj, jer ta čovjekova sreća u Bogu nije pronađena i ostvarena (usp. KKC, 1033-1037).

Naš Bog jest Bog ljubavi i milosrđe

Iako postoji mogućnost čovjekove vječne propasti, kao kršćani ne smijemo osjećati pretjerani strah od pakla. Naš Bog jest Bog ljubavi i milosrđa. Mi smo svi grešnici, Bog nas neprestano poziva na obraćenje i pomirenje. Poziva nas na odgovornost i ozbiljnost kršćanskog života, da svoju slobodu ne upotrijebimo protiv Boga i da ustrajemo u ljubavi i u dobru.

Ljepota raja

U svojoj cjelini, kršćanska je vjera velika himna životu jer ističe da povijest svakog čovjeka i sveg čovječanstva smjera k vječnom životu. Kršćani su na ovoj zemlji putnici prema vječnoj domovini i svima nam je konačni cilj postići blaženstvo u nebu. Zajedništvo Kristovih vjernika čine vjernici na zemlji (putujuća Crkva), duše u čistilištu (trpeća Crkva) i blaženici u nebu (proslavljena Crkva).

Nebo je čovjekov krajnji cilj i ostvarenje njegovih najdubljih težnji. Ne možemo svojim razumom dokučiti i spoznati sreću raja jer nebeska se sreća ne može uspoređivati sa zemaljskim rado-

stima. Raj ili nebo nije nikakvo mjesto, jer tamo više nema prostora ni vremena. Raj je, prije svega, stanje, beskrajno sretan način postojanja. Zašto beskrajno sretan? Jer ćemo doživjeti konačni susret s Bogom, onakvim kakav jest. Gledat ćemo ga licem u lice. Zato je raj zajedništvo života i ljubavi s Bogom, s Blaženom Djevicom Marijom, s anđelima i svim svetima.

Biti u nebu, znači biti zauvijek s Kristom, koji nam je svojom smrću i uskrsnućem otvorio vrata raja. Tu radost - biti i živjeti s Kristom - ne možemo sebi predočiti. Zato nam Sveto pismo o raju govori u slikama: život, ljubav, svjetlost, mir, svadbena gozba, kuća Očeva, nebeski Jeruzalem. Bog je stvorio čovjeka za život, radost i ljubav. To potpuno možemo doživjeti samo u vječnom životu s Bogom.

Nebo (raj) - to je sam Bog

On je izvor beskrajne i neizrecive radosti. U raju je nebrojeno mnoštvo spašenih ljudi. Oni su potpuno spoznali Boga te su uronjeni u njegovu ljubav i dobrotu. Zato ih nazivamo svecima ili blaženici-

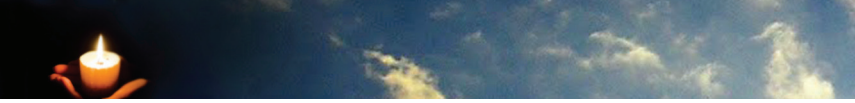

ma. Čvrsto se nadamo da ćemo i mi, nakon našega zemaljskog putovanja, njima biti pridruženi.

Vrijeme čišćenja

U Svetom pismu nigdje izričito nije zapisano da postoji čistilište. Ipak, Crkva u svojoj tradiciji stalno naučava da oni koji umru u milosti i prijateljstvu s Bogom, a nisu potpuno čisti pred Bogom, moraju poslije svoje smrti proći vrijeme čišćenja. To vrijeme čišćenja, kako bi duše postigle potpunu svetost, nazivamo čistilište (usp. KKC, 1030-1031).

Što je to čistilište?

lako se više ne može govoriti o prostoru i vremenu, slikovito se može izraziti da je čistilište međurazdoblje između posebnog suda (čovjek u času svoje smrti) i Posljednjeg suda, koji će se dogoditi na koncu vremena. U tom međurazdoblju duše pravednika s lakim grijesima prolaze stanje čišćenja da bi se potpuno pročistile u ljubavi i ušle u konačnu nebesku radost gledanja Boga. Čistilište je vrijeme duhovne patnje zbog privremene odijeljenosti od Boga, ali ono je i vrijeme milosti jer su duše u čistilištu određene za blaženo gledanje Boga. Njihov ulazak u nebo odgođen je do trenutka postizanja nužne svetosti za ulazak u nebesku radost (usp. KKC, 1032).

Moliti za duše naših pokojnika

Crkva je uvijek prinosila misnu žrtvu i molitve za pokojne, da bi duše u čistilištu što prije postigle potpuno zajedništvo s Bogom. Obveza je svakog kršćanina moliti se za sve pokojne, posebno za pokojne iz svoje obitelji. Čvrsto vjerujemo da naše molitve, a osobito misna žrtva, pomažu dušama u čistilištu da što prije uđu u radost Božjega kraljevstva (usp. KKC, 1032).

Posljednji sud i uskrsnuće tijela

Crkva čvrsto vjeruje u Kristov ponovni dolazak. On će se dogoditi na sudnji dan, kada Krist dođe u slavi suditi sve žive i mrtve. Zato taj dan nazivamo Posljednji sud. Kad će se to dogoditi, mi ne znamo. Isus reče: A o onom danu i času nitko ne zna, pa ni anđeli na nebu, ni Sin, nego samo Otac (Mk 13, 32). Posljednji sud znači Božji konačni pravorijek o cjelokupnoj povijesti. Pokazat će se svima kako Božja pravda pobjeđuje sve nepravde i kako je Božja ljubav jača od smrti (usp. KKC, 1040-1041).

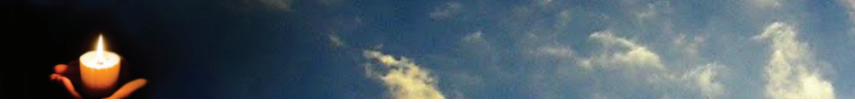

Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce slijeva.(...) I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni. (Mt 25, 31-33.46)

Na Posljednjem sudu dogodit će se i uskrsnuće tijela. Isus nam to poručuje: *Da, to je volja Oca mojega da tko god vidi Sina i vjeruje u njega, ima život vječni i ja da ga uskrisim u posljednji dan* (Iv 6, 40). Bog je stvorio čovjeka u jedinstvu duše i tijela. Smrću se duša dijeli od tijela, a uskrsnuće mrtvih događaj je njihova ponovnog sjedinjenja, ali ne više za zemaljski život. Uskrsnuće mrtvih na sudnji dan znači da će Bog našem preobraženom tijelu dati nepropadljiv život. Kristovo uskrsnuće temelj je vjere u naše vlastito uskrsnuće. Kao vjernici, ne smijemo se prepustiti pretjeranom strahu hoćemo li se spasiti ili nećemo. Naš Bog jest ljubav i milosrđe i želi da se svi ljudi spase. Poruka posljednjeg suda poziv je svima nama na trajno obraćenje jer ovo naše vrijeme jest »vrijeme milosti i vrijeme spasa« (2 Kor 6, 2). Samo ljubav prema Bogu i braći ljudima bit će ključ koji će nam otvoriti vrata našega spasenja.

V. KRŠĆANSKO ŽALOVANJE

Riječ potpore

Umrla vam je draga osoba. Možda je smrt došla nenadano pa još uvijek ne možete doći k sebi. Ili se neumoljivi kraj, postupnim gubitkom životnih funkcija, naslućivao već mjesecima...

Rana koju je prouzročio taj gubitak, otvorena je. Još si ne možete predočiti kako ćete nastaviti život bez pokojnika. Ovaj čas se, doduše, morate za toliko toga pobrinuti, no, s obzirom na gubitak, sve vam se pričinja nevažnim i sporednim.

Rodbina i prijatelji dolaze vam izraziti sućut. Mnoge njihove riječi, koje sada slušate, a koje ste u sličnim prilikama i sami drugima govorili, sada vas više zbunjuju nego tješe. Sada biste željeli nekoga tko će blago, nenametljivo i diskretno stati uz vas, biti vam od pomoći.

Riječi koje slijede žele vam biti pomoć i potpora. Dao Bog da vam, po snazi vjere, donesu utjehu.

Ne tugujemo kao ostali koji nemaju nade

Susret sa smrću ne ostavlja nikoga ravnodušnim. Rastanak od drage osobe, gubitak rođaka ili prijatelja, budi mnoga pitanja, koja u svakodnevici često guramo u stranu. Smrt unosi potrese-

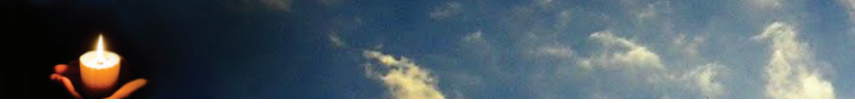

nost i potiče pitanja: Život je prolazan, ima svoje granice. Što je ta granica? Je li to prekid, konačna propast, uništenje, ili je to prolaz, prijelaz, promjena, novi početak? Što biva s pokojnikom?

Kakav odgovor na izazov smrti daje kršćanska vjera? Sveto pismo Staroga zavjeta suzdržano je u svojim izričajima o smrti. Ostavlja ga u njegovoj nedokučivosti i nepojmljivosti, a oslanja se samo na vjeru u velikog i silnog Boga Stvoritelja. Iz ove vjere sve više raste sigurnost: Bog nam ostaje vjeran i nakon smrti.

Sveto pismo Novoga zavjeta stavlja u središte veliku nadu, novo iskustvo i novu sliku: čovjekovo uskrsnuće tijelom i dušom. Najdublji temelj ove nade je Isus Krist. On je prošao čovjekov put sve do u smrt. A Bog, Stvoritelj i Gospodar života, uskrsnuo ga je od mrtvih. Isusovo uskrsnuće ne znači povratak u prijašnji život, ni neko ponovno rođenje, nego preobrazbu u novi život, u kojem će čovjek biti od Boga vječno prihvaćen i ljubljen.

Budući da Isus živi, i mi ćemo živjeti. Zato ispovijedamo: Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni. Zato Sveto pismo Novog zavjeta govori o nebeskoj gozbi, o radosti boravka kod Gospodina (2 Kor, 5,8), o gledanju Boga licem u lice, o životu u njegovoj punini. Sve su to slike prepune nade i pouzdanja. Mnogima se ova nada već ispunila.

Ni o kojem čovjeku nije Crkva do sada rekla da je zauvijek propao.

Kršćanska vjera ne skriva smrt; niti umanjuje njezino značenje. Smrt uvijek znači bol, potresenost, rastanak, odlazak. Ipak, s vjerom u uskrsnulog Gospodina, "mi ne tugujemo kao ostali koji nemaju nade" (1 Sol 4,13).

Kako se nositi s tugom?

Sprovod je prošao. Život se mora nastaviti. Ponajprije treba obaviti obveze u vezi s ukopom: mnogima zahvaliti, riješiti zakonske formalnosti po civilnim uredima, izvršiti oporuku i slično. Koristit će nam ta zauzetost: da nas ne svlada i ne zarobi tuga koja će od vremena do vremena ipak izbijati iz naše nutrine. Na dulje vrijeme nećemo moći potisnuti ni svu tugu ni stresove koji su se u nama nataložili u vezi sa smrću osobe s kojom smo bili najuže povezani.

Ako su, primjerice, muž i žena godinama živjeli u istinskoj ljubavi, gubitak jednoga izazvat će u onome koji ostaje nerijetko duboku krizu: "Ja to ne mogu podnijeti. Moj je život ostao bez smisla..." Netko će u svojoj boli i Bogu prigovoriti: "Kako mi je to mogao učiniti?" I povjerenje u Boga staviti u pitanje. Uzrok takvu očaju može biti samosažaljenje i sebičnost? Naprotiv, pravi je

znak ljubavi spram pokojnika od srca mu željeti blaženi i vječni život kod Boga, preporučujući ga neizmjernom Božjem milosrđu. - Koji tako gledaju na stvarnost, steći i doživjet će svoga pokojnika puno intimnije i neposrednije.

Smrt, nadalje, može biti i uzrokom mnogih samopredbacivanja, napose ako je došla nenadano: "Tolike sam nesporazume i svađe mogao izbjeći! Zašto sam joj posvećivao tako malo vremena? Da sam bio barem tolerantniji, obzirniji, spremniji na pomoć, strpljiviji! Toliko sam je puta uvrijedio, a nikad se ispričao."

Sada čovjek mnogo toga vidi u drugačijem svjetlu. "Toliko smo si toga imali priliku reći. Sada je kasno." I to, i još mnogo toga, opterećuje savjest. Želja da ono što je prošlo popravimo, peče. Ima ljudi koji zbog toga sami sebe kažnjavaju; ne prihvaćaju nikakvu utjehu, niti onu koju im pružaju dobronamjerni ljudi, niti koju im nudi vjera. Takvo stajalište, dakako, niti je zadovoljština niti rješenje!

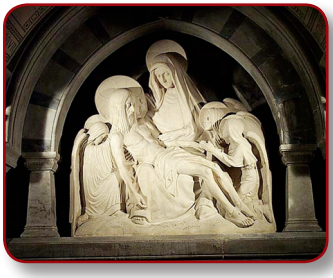

Ako smo našem pokojniku za vrijeme ovoga života nanijeli kakvu nepravdu, ako smo mu, na primjer, uskratili oproštenje, ako se nismo pomiri-

li - prvi je korak do zadovoljštine da, bez izgovora, stanemo iza onoga što je zaista bilo. A zatim, da upravo na onom području na kojem smo bili zakazali, odsada svoj život mijenjamo u pozitivnom pravcu. S obzirom na spomenuti primjer, to konkretno znači: odsada nastojati biti otvoreniji i pomirljiviji prema bližnjima s kojima živimo. Konačno, svoju krivicu trebamo i Bogu priznati i od njega tražiti oproštenje, napose u sakramentu pomirenja (ispovijedi). Malo-pomalo steći ćemo utješnu sigurnost da sam Bog u nama usavršuje što smo bili propustili i iscjeljuje što smo mi ranjavali.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine

Kršćanska vjera kaže da pokojnik i poslije svog smrtnog časa ima priliku u Božjem svjetlu spoznati svoje krivice, naknadno dozreti i postati sposoban za veću ljubav. To je ono što u Katekizmu zovemo čistilište. Sjetiti se toga, osobito je važno ako smo od pokojnika u vrijeme zemaljskog života doživljavali nepravde. Njegova promjena nabolje i nama će pomoći da se sve više oslobađamo svoje ogorčenosti, neprijateljstva i mržnje. Tada ćemo i mi moći moliti: "Pokoj vječni daruj mu, Gospodine, i svjetlost vječna neka mu svijetli! Počivao u miru!" U našem će životu poteći novo vrelo, život će nam dobiti novi sadržaj: oslobodit ćemo se ojađenosti i ogorčenosti.

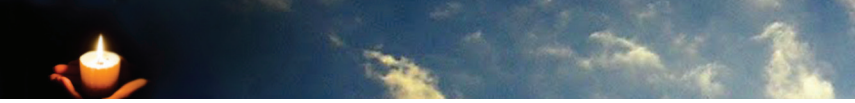

Jer, život i smrt jedno su

Lako je govoriti o smrti kad se radi o drugome. Pred vlastitom smrću, međutim, hvata nas tjeskoba, makar smo kršćani. Zato svako razmišljanje o vlastitoj smrti uvijek odbijamo.

Možda će nam upravo smrt drage osobe posvijestiti: i ja ću jednom umrijeti. Život i smrt jedno su, kao što su jedno rijeka i ocean. To iskustvo otvara u nama mnoga pitanja.

Kakva će biti moja smrt? Hoću li dugo trpjeti? Hoću li umrijeti sam, napušten, ili će netko biti uza me? Kad ću ispraviti svoje nepravde prema bližnjima? Dršćem dok o tome razmišljam...

Probuditi mi je i drugačije misli: kršćanin sam. Posjedujem nadu da će Bog biti uza me, da me ni u tom času neće napustiti. Vjernik sam i vjerujem da me on ljubi.

Takve misli treba unositi u svoj život. Ne razmišljati samo o smrti. Nastojati mi je, dakle, svjesnije i savjesnije živjeti - kao vjernik koji ima Božje obećanje da će nakon ovozemaljskog života sretno živjeti s Bogom.

Svjesnije živjeti ponajprije znači razlučivati važno od nevažnoga. Nije važno imati sve što poželim, već promišljati što mi je zaista potrebno - i učiti se odricanju. Na prvom mjestu treba-

ju mi biti ljudi, bližnji, njihove potrebe, nevolje i radosti. Što mi više bude stalo do bližnjih, što više budem njima pomagao, s njima surađivao, njihovu nevolju s njima dijelio, to ću sebe smatrati manje važnim. Kad se čovjek nauči zalagati za druge, punije živi, lakše oprašta... Povrh svega toga, u mnogim prilikama je od velike pomoći osobna molitva.

Život je padanje i ustajanje, umiranje i uskrisavanje. Strah od smrti bit će manji prihvatim li svoj život kao zadaću, kao osobno svjedočanstvo.

O smrti i rastanku

Ako na život gledamo samo ljudskim očima, ako u njemu vidimo samo ono na zemlji proživljeno, onda nam se život može učiniti pretežak, surov, čak i besmislen. Čemu život kad moram umrijeti? Nakon svega - smrt…

No, ako na život gledamo očima vjere, onda i smrt ima drugo lice. Tek kad znamo odakle smo došli i kamo idemo, tek tada gledamo život ispravno - cjelovito. Ako znamo da smo od Boga došli i da k njemu idemo, onda ovo na zemlji proživljeno mora imati neku veću - svetu svrhu. To je samo dio puta, nikako cijela priča. Život na zemlji samo je dio istine, nikako cjelina. To je samo dio poslanja. Iako mali dio, jako važan i bitan. Bog ima plan sa mnom, sa svima nama.

I dok se u trenucima rastanka od naših najbližih u glavi vrti samo jedna misao, jedno pitanje: Zašto? Zašto smrt? Zašto gubitak? - to naše "zašto" traganje je za Bogom, koji ne samo da daje odgovor, već je sam odgovor.

Zbog grešnosti, zbog skučenosti našega uma, ne možemo shvatiti puninu odgovora. Odgovor postoji, ali na njega treba čekati. Bdjeti - vjerovati. Kako Isus veli: U onaj me dan nećete ništa pitati (Iv 16,28). Kad se susretnemo oči u oči, bit će nam sve jasno. U njegovim „očima" krije se odgovor na sva naša pitanja – na naš život.

„Očima se bezbožničkim čini da oni umiru, i njihov odlazak s ovog svijeta kao nesreća; ali oni su u miru. Za malo muke zadobili su dobra velika, jer ih je Bog stavio na kušnju i našao da su ga dostojni." (usp. Mudr 3, 2 – 3.5)

Može se reći: "Doviđenja!"

U trenutku smrti Isus nas poziva: *Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta.*

I kad nas potrese kušnja zbog smrti naših dragih, poput Lazarove sestre iz evanđelja, možemo reći: Da si bio ovdje naš brat ne bi umro. U tim riječima upisana je naša bol s kojom gotovo svakodnevno pristupamo Bogu. Da si bio tu ne bi se

dogodilo ovo ili ono… To je naš prigovor Bogu, ali i naš vapaj, zaziv, molitva.

Naše boli i suze traže utjehu. Svjesni smo, poput apostola Petra, da nas ljudski odgovori ne mogu do kraja utješiti, stoga govorimo: Gospodine, kome da idemo, ti imaš riječi života vječnoga. On je put prema vječnosti. Vječnost je upisana u svako ljudsko biće. Sjeme vječnosti prisutno u čovjeku nazivamo ljubav. Jer jedino se ljubav ne miri s krajem, jedino je ona sposobna umirati da bi se živjelo. Ona je za veće i veće, prema punini...

On sam veli: *U kući moga Oca ima mnogo stanova… Idem da vam pripravim mjesto… da i vi budete gdje sam ja* (Iv 14,2–3). Nadovezujući se na Isusove riječi, naš dobri papa Benedikt XVI., na upit vijetnamske djevojčice kako vidi nebo - raj, odgovara: "Raj bi mogao biti kao moja mladost, tako da se nadam da ću se vratiti kući, kao da se vraćam iz dalekog svijeta. Smrt je povratak Ocu – kući, nakon duga putovanja."

Isus je podijelio sudbinu s čovjekom

Evanđelje nam nadalje svjedoči da Isus plače za mrtvim prijateljem Lazarom. On plače s njegovim sestrama. Bog i s nama plače. S nama i nad nama. On nas nikada ne ostavlja same.

I kao Lazarovim sestrama, govori i nama: *Budete li vjerovali, vidjet ćete slavu Božju.* Želimo

vjerovati. Jer, vjera daje smisao života. Ona ne oslobađa od patnje, ali daje smisao patnji. Ona ne oslobađa od smrti, ali daje smisao smrti. Približiti se Bogu, znači približiti se smislu. "Zaista, zaista, kažem vam: Onaj koji vjeruje u mene ima vječni život. " (Iv 6, 47)

Znamo da je Isus i za nas izgovorio utješne riječi na križu: *Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.* Znamo da u Božjoj ruci ništa ne može propasti. U Božjoj ruci, život nema kraja.

U trenutku smrti kao se ispunjaju riječi Pslama 139: "Gospodine, kamo da odem od duha tvojega, i kamo da od tvoga lica pobjegnem? Ako se na nebo popnem ondje si, ako u podzemlje legnem i ondje si. Uzmem li krila zorina pa se naselim moru na kraj, i ondje bi me ruka tvoja vodila, desnica bi me tvoja držala."

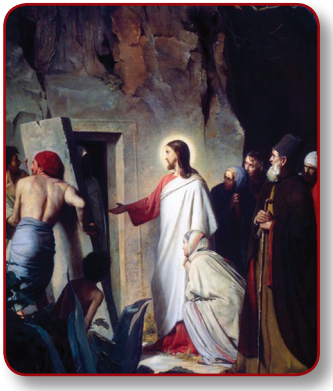

Potresno zvuče riječi jedne pobožne pjesme: Gospodine, kad se budemo gledali oči u oči sjeti da sam samo čovjek, a ti da si Bog. Dok izgovaram riječ Bog, zapravo izgovaramo riječ „naš odgovor".

Misli o molitvi

• Molitva nije prije svega traženje, puko nabrajanje potreba. Prava molitva ne traži samo stvari, zdravlje, uspjeh… Prava molitva traži samo osobu – Boga. Ona je prije svega predanje. Molitva ne ovisi o svojoj dužini i kićenosti riječi, već kako Isus veli: *Kada molite, ne brbljajte kako to pogani čine, jer misle da će biti uslišani zbog mnoštva riječi. Ne budite kao oni; zna Otac vaš što vam je potrebno i prije nego li ga zamolite.* (Mt 6, 7-8)

• Koliko je važno da u muci ne trčimo samo k ljudima, već da sve rješavamo s Bogom u tajnosti. *Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.* (Mt 6)

• Nadalje, kolika je važnost molitve vidi se iz Isusova napora da rano ujutro, još za mraka, dok svi odmaraju, započne dan s molitvom. Često će, unatoč svim potrebama naroda, svoje učenike voditi na osamu kako bi molili.

• Nakon što su učenici vidjeli kako se Isus preobražava po molitvi, traže ga da ih nauči moliti. On ih uči moliti srcem, poput djece koja zazivaju oca koji zna njihove potrebe. *Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati.* (Mt 6, 25)

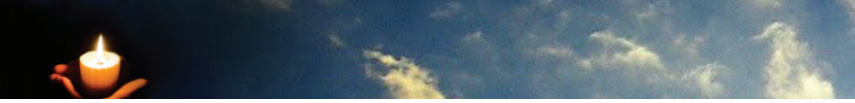

• Prava molitva ide za tim da se Božja volja vrši na zemlji i u mome životu. Lijepo veli jedna priča: Neki dječak otišao je u kupovinu. Bio je vrlo napet. Trgovac, da bi ga umirio, uzme veliku zdjelu s karamelama, otvori je i pruži mu je. »Uzmi, maleni!« Dječak uze karamelu, ali prodavač, ohrabrujući ga, reče: »Uzmi punu šaku.« On ga pogleda svojim velikim očima. »O, onda uzmite Vi za mene!« »Zašto?« »Zato što je Vaša ruka puno veća.« Kad molimo, ne mjerimo naše molitve mjerom naše sitne vjere. Sjetimo se da je Božja ruka puno veća.

Jedanaest temeljnih pravila moljenja

1. Moliti je načelno moguće u svako vrijeme, u svakoj prilici i na svakom mjestu (kratka molitva, strelovita molitva). Svakako, dobra molitva treba nutarnju i vanjsku sabranost. Stoga ću po mogućnosti uvijek tražiti kakvo mirno mjesto.

2. Moja molitva ne obuhvaća samo govorenje, nego i slušanje.

3. Molitva uvijek započinje šutnjom i smirivanjem - a ulijeva se i opet u šuteće zadržavanje. U toj mjeri u kojoj učim da budem tih pred Bogom, otkrivam kako mi on "govori".

4. Moja bi molitva trebala uvijek sadržavati četiri elementa: Čašćenje ("Sveti se ime tvoje...") - pokoru ("Oprosti nam duge naše...") - molbu ("Kruh naš svag-

danji daj nam danas...") - zahvalu ("Jer tvoje je kraljevstvo i moć i slava").

5. Izdržljivost, ustrajnost i pouzdanje bitne su pretpostavke moljenja. Neću se bojati s Bogom govoriti prijateljski, kao s Ocem.

6. Neću unositi u molitvu samo svoje vlastite misli, brige i nevolje, nego ću misliti i na želje drugih ljudi.

7. Mislit ću posebno na to da molim za ljude s kojima imam poteškoća ili koji su mi učinili neugodnost, povrijedili me. Srdžba, ogorčenost i želja za osvetom zapreke su koje najviše otežavaju molitvu, jer one opterećuju i odnos prema Bogu.

8. Udaljit ću negativne, tmurne misli iz svojih molitava i truditi se da svaku od tih misli zamijenim ljubavlju, pomirenjem i unaprijeđujućim mirom.

9. Ako moje misli pri molitvi često odlutaju, bit ću strpljiv sa sobom, sabrat ću se i prepustiti svojoj molitvi, kakav jesam.

10. Molit ću redovito za uvid i snagu da plan koji Bog ima sa mnom spoznam, Božju volju kreativno oblikujem i - ako je tako - i izdržim.

11. Pouzdavat ću se da Bog zna najbolje što je za mene dobro. Uvijek ću si iznova ponavljati da sve polažem u Božje ruke. Molit ću za sposobnost da od sebe dajem najviše, ostalo ću prepuštati Bogu. Zaključit ću stoga svaku molitvu riječima (ili slično): "Ti sad poznaš moju želju. Veoma mi je važna. Ipak, nek se ne vrši moja volja, nego tvoja. Pouzdajem se u te."

Svetopisamski ulomci o smrti i uskrsnuću

Ja znam dobro: moj Izbavitelj živi
i posljednji će on nad zemljom ustati.
A kad se probudim, k sebi će me dići:
iz svoje ću puti tada vidjeti Boga.
Njega ja ću kao svojega gledati,
i očima mojim neće biti stranac:
za njime srce mi čezne u grudima
(Job, 19, 25-27).

Bog nije stvorio smrt,
niti se raduje propasti živih.
Već je sve stvorio da sve opstane
(Mudr 1, 13-14a).

Tebi se, Gospodine, utječem,
ne daj da se ikada postidim!
U pravdi me svojoj spasi i izbavi,
prikloni uho k meni i spasi me.
Budi mi hrid utočišta
i čvrsta utvrda spasenja,
jer ti si stijena i utvrda moja
(Ps 71, 1-3).

K brdima oči svoje uzdižem:
odakle će mi doći pomoć?
Pomoć je moja od Gospodina
koji stvori nebo i zemlju.
Tvojoj nozi on posrnuti ne da
i neće zadrijemati on, čuvar tvoj.
Ne, ne drijema i ne spava
on, čuvar Izraelov.

Gospodin je čuvar tvoj,
Gospodin je zasjen tvoj s desne tvoje!
Neće ti sunce nauditi danju
ni mjesec noću.
Što je čovjek, Gospodine, da ga poznaješ,
što li čedo ljudsko da ga se spominješ?
Poput daška je čovjek,
dani njegovi kao sjena nestaju.
Gospodine, nagni svoja nebesa i siđi.
Ruku pruži iz visina,
istrgni me i spasi
(Ps 144, 3-4, 5a, 7a).

A glede uskrsnuća mrtvih,
zar niste čitali što vam reče Bog;
Ja sam Bog Abrahamov,
Bog Izakov i Bog Jakovljev?
Nije on Bog mrtvih, nego živih
(Mt, 22,31-32)!

"Neka se ne uznemiruje srce vaše!
Vjerujte u Boga i u mene vjerujte!
U kući Oca mojega ima mnogo stanova.
Da nema, zar bih vam rekao:
´Idem pripraviti vam mjesto´?
Kad odem i pripravim vam mjesto,
ponovno ću doći i uzeti vas k sebi,
da i vi budete gdje sam ja.
A kamo ja odlazim, znate put."
Reče mu Toma:
"Gospodine, ne znamo kamo odlaziš.
Kako onda možemo put znati?"
Odgovori mu Isus:

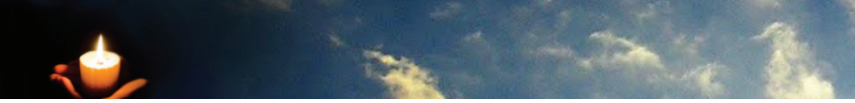

"Ja sam Put, Istina i Život.
Nitko ne dolazi Ocu osim po meni."
(Iv 14, 1-6)

Nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire.
Doista, ako živimo, Gospodinu živimo,
i ako umiremo, Gospodinu umiremo.
Živimo li, dakle,
ili umiremo - Gospodinovi smo.
Ta Krist zato umrije i oživje
da Gospodar bude i mrtvima i živima
(Rim 14. 7-9).

Ako se naš izvanjski čovjek i raspada,
iznutrašnji se iz dana u dan obnavlja.
Ta ova malenkost naše časovite nevolje
donosi nam obilato,
sve obilatije, breme vječne slave,
jer nama nije do vidljivoga
nego do nevidljivoga;
ta vidljivo je privremeno,
a nevidljivo - vječno.
Znamo doista: ako se naš zemaljski dom,
šator taj, razruši,
imamo zdanje od Boga,
dom nerukotvoren, vječan, na nebesima.
(2 Kor 4,16b 18: 5, 1-4.)

Doista,
ako vjerujemo da Isus umrije i uskrsnu,
onda će Bog i one koji usnuše u Isusu,
privesti zajedno s njime.
(1 Sol 4,14)

VI. MEDITACIJE I RAZMIŠLJANJA

Koliko nas dijeli od smrti?

Mudrac se ukrcao na lađu da prijeđe na drugu stranu mora. Kad su bili nasred mora, nastade strašno nevrijeme. Valovi bijahu tako visoki da su lađu bacali amo-tamo kao da je orahova ljuska. Putnici se jako uplašiše: jedni su molili, drugi su vikali, treći bacali u more sve što su imali. Jedino je mudrac spokojno sjedio. Kad je nevrijeme stalo i ljudi malo-pomalo došli k sebi, netko upita mudraca: "Kako to da se ti nisi plašio? Zar nisi vidio da nas je od smrti dijelila tek slaba drvena pregrada?" "Naravno, ali u životu sam već iskusio da me od smrti dijelilo još i manje."

Koliko nas dijeli od smrti? Zar su život i smrt tako blizu jedno drugome?

Posljednjih dana života sveti don Bosco se teško kretao. Kad bi ga netko susreo na dvorištu i upitao: „Kamo ćete, don Bosco?" on bi svima odgovarao: „U raj." Svakim svojim korakom možemo reći: „Dolazim, Gospodine!"

Most

Neki seljak je sa svojim sinčićem putovao u susjedno selo na godišnji sajam. Put je vodio preko klimavog drvenog mostića. Ispod njega tekla je

nabujala rijeka. Dječak se uplaši: „Misliš li da će most izdržati?“

„Držat ću te za ruku, sine“, reče otac.

Dječak stavi svoju ručicu u očevu. Držeći se za oca, oprezno je prešao na drugu stranu.

Predvečer su se vraćali istim putem. Dječak se sjeti rijeke i upita: „Kako ćemo prijeći preko mosta? Bojim se.“ Otac uze dječaka u naručje i reče: „U mojim ćeš rukama biti na sigurnom.“

Na putu do kuće dječak je zaspao u očevu naručju. Sljedeće jutro probudio se živ i zdrav u svome krevetiću. Kroz prozor su dopirale sunčeve zrake, nije ni osjetio kako je prešao preko klimavog mosta i nabujale rijeke. Upravo takva je smrt.

Prazna stolica

Jedan starac teško je obolio. Njegov župnik došao ga je posjetiti. Tek što je stupio u bolesnikovu sobu, spazio je praznu stolicu, postavljenu uz krevet na kojem je starac počivao. Bila je čudno okrenuta. Upita ga, stoga, čemu služi.

Čovjek mu slabašnim glasom odgovori: “Zamislim da Isus sjedi na stolici, s njim sam pričao prije nego što ste vi došli... Godinama sam se mučio s molitvom, sve dok mi jedan prijatelj nije rekao da moliti znači razgovarati s Isusom. Tako ja zamislim Isusa da sjedi tu ispred mene i govorim

mu, onda slušam njegove odgovore. Otada nemam više problema s molitvom."

Nekoliko dana kasnije, došla je kći onog starca u župni ured, javiti svećeniku da je njezin otac umro.

Rekla je: "Ostavila sam ga samo nekoliko sati. Kad sam se vratila u sobu, našla sam ga mrtva, glave naslonjene na praznu stolicu koja je uvijek stajala uz njegov krevet."

---

*Korištena vrela:

- *BIBLIJA*, Stari i Novi zavjet, KS, Zagreb, 1987.
- HBK, *Katekizam Katoličke Crkve*, GS, Zagreb, 1994.
- *RED SPROVODA*, KS, Zagreb, 1992.
- BOSMANS P., *Živjeti je radost*, KS, 1996.
- FERREO B., *Život je sve što imamo*, Zagreb, Katehetski salezijanski centar, 2005.
- FERREO B., *Ponekad je dovoljna sunčeva zraka*, Katehetski salezijanski centar, 2005.
- GRÜN A., *Život iz smrti*, Teovizija, Zagreb 2008.
- GIRARDIN J.M., *Trideset dana s dušama u čistilištu*, UPT, Đakovo, 2007.
- GUILLET A., *Devetnica za duše u čistilištu*, UPT, Đakovo, 2010.
- GUILLET A., *Molitve za pokojne*, UPT, Đakovo, 2010.
- *IVANČIĆ T., Web stranica *Katolici na internetu*
- JARM A., Web stranica Đakovačko-osječke nadbiskupije
- STINISSEN W., *Ja ne umirem, ja ulazim u život*, HKD Sv. Jeronim, 2002.
- *ZAJEDNO U LJUBAVI*, Udžbenik za katolički vjeronauk sedmoga razreda osnovne škole, KS, Zagreb, 2007.

VELIKO SNIŽENJE MOLITVENIKA U SVIM POŠTAMA

BLAGOSLOV ZA NAŠU OBITELJ

svi po 7 kn

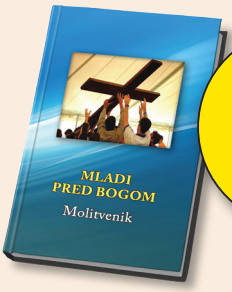

MLADI PRED BOGOM

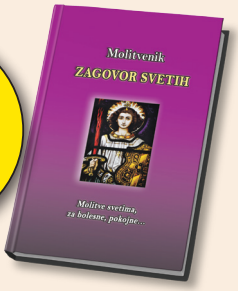

Molitvenik ZAGOVOR SVETIH

Upoznajte svetu misu

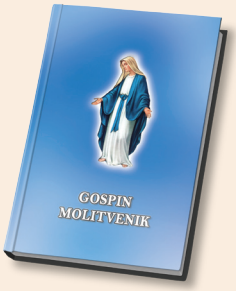

GOSPIN MOLITVENIK

NAŠA IZDANJA

1.	**NAŠA OBITELJ I.**, *molitvenik*	**10 kn**
2.	**NAŠA OBITELJ II.**, *molitvenik* (isti kao I., tvrdi uvez, veća slova)	**20 kn**
3.	**NAŠA OBITELJ III.**, *molitvenik* (tvrdi uvez, prošireno izdanje)	**20 kn**
4.	**MOLITVENIK ZA SVAKI DAN**	**20 kn**
5.	**GOSPIN MOLITVENIK**	**15 kn**
6.	**ZAGOVOR SVETIH** *molitve svetima, za bolesne, pokojne...*	**15 kn**
7.	**BLAGOSLOV ZA NAŠU OBITELJ** *molitve za obitelj, bolesne, pokojne...*	**10 kn**
8.	**Korizma - KRIŽNI PUT**, *zbirka*	**15 kn**
9.	**MLADI PRED BOGOM**, *molitvenik*	**15 kn**
10.	**SVETI ANTUN**, *molitvenik* (tvrdi uvez)	**20 kn**
11.	**GOSPIN HODOČASNIK**, *molitvenik*	**15 kn**
12.	**UPOZNAJTE SVETU MISU**, *priručnik*	**10 kn**
13.	**ZA ZDRAVLJE - VJERA I MOLITVA**	**15 kn**
14.	**MILOSRDNI ISUS**, *molitvenik*	**15 kn**
15.	**MOLITVE U POTREBI**, *molitvenik*	**15 kn**
16.	**MOLITVE ZA VOZAČE I PUTNIKE**	**10 kn**
17.	**ZA DUŠE NAŠIH POKOJNIKA**	**10 kn**
18.	**SEDAM MINUTA ZA TVOJU DUŠU**	**15 kn**

Budite širitelji - apostoli molitve i molitvenika.

Pogledajte molitvenike na internetu: **www.molitvenici.net**

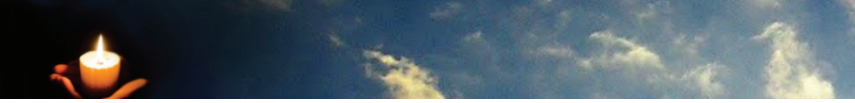

Impresum:

ZA DUŠE NAŠIH POKJNIKA

Molitveni priručnik za privatnu uporabu (pobožnost)
Naša obitelj, XVII.

Knjižnica "Ministrant"
Izdaje: Župa sv. Andrije apostola
Trg kralja Tomislava 2
35214 Donji Andrijevci
tel. 035/471-141
e-mail: nikica.mihaljevic@sb.t-com.hr
web: www.ministrant.net
www.molitvenici.net

Odgovara: Nikica Mihaljević
Pripremili: I. Martić, M. Kelbas, N. Mihaljević
Grafički prijelom: *Studio Kelbas*, Đakovo
e-mail: info@studio-kelbas.hr
Lektura: Anselma Salopek, prof.
Tisak: Vjesnik, Zagreb

Izdaje se s odobrenjem Nadbiskupskog ordinarijata u Đakovu od 2. listopada 2012., br. 1272.
ISBN: 978-953-7436-23-0
CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek
pod brojem 130526003.